THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
FEB 24 1930

חיה'לע גרובער און אל. הערים היינט אין צווייטן קאנצערט 8.30 אוו. אין פרץ־זאל

אינגאנצן א נייע פראגראם. ספעציעלע אראנזשמענטס

אגב - אורחא
פון מארק

וועטער:
קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס
אידישע ווארט
THE GATEWAY OF THE WEST
THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 7.37
זון אונטערגאנג — 5.49

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

Vol. 20, No. 34. Winnipeg, Mon. February 17, 1930. Published daily except Saturday and Sunday.
דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג
מאנטאג יט שבט, תר"צ.

פרוי באשטימט צו קאנאדער סענאט

ערשטע סענאטארשע אין בריטישער אימפעריע איז מרס. נארמאן ווילסאן, פון אטאווא, פרוי פון פארמעגלאכן סוחר און געוועזענעם דעפוטאט, און איז א מוטער פון אכט קינדער. איר פאטער איז אויך געווען א סענאטאר.

אטאווא, פעב. 17. — פרעמיער מאקענזי קינג האט אנאנסירט, אז מרס. נארמאן ווילסאן, פון אטאווא, איז באשטימט געווארן ווי א מיטגלידערן פון סענאט, אויף איינער פון די צוויי אנטעריער וואקאנסיעס. זי וועט איינגעשווארן ווערן דעם דאנערשטאג, ווען דער פארלאמענט וועט דערעפנט ווערן.

מרס. ווילסאן איז ניט נאר די ערשטע פרוי ארייננצוגיין אין קאנאדער סענאט, נאר איז אויך די ערשטע סענאטארשע אין דער בריטישער אימפעריע.

מרס. ווילסאן איז די פרוי פון נארמאן ווילסאן, א פראמינענטער וואלד־סוחר און אויך א פאליטיקער, א געוועזענער ליבעראלער פארלאמענט מיטגליד פון דעם ראסעל באצירק, און זי איז די טאכטער פון דעם פארשטארבענעם סענאטאר ראבערט מעקעי, פון מאנטרעאל.

די ערשטע קאנאדער סענאטארשע איז א מוטער פון אכט קינדער, פון פיר ביז 18 יאר. זי איז אבער נאך א גאנץ יונגע פרוי, און אירע שווערע פאמיליען פליכטן האבן ניט אפגעשטעמפלט זיך אויף איר אויסזעען, — זי זעט אויס זייער יוגנטלאך.

ניט געקוקט אויף איר גרויסער פאמיליע, האט זי אבער געפונען צייט פאר געזעלשאפטלאכע ארבעטן. זי איז א פאליטיקע רעדנערן און באהערשט אויסגעצייכנט חוץ ענגליש, אויך פראנצויזיש, וואס איז גאנץ וויכטיק פאר א מיטגלידערן פון סענאט.

—(::)—

שאך־טורניר פאנגט זיך היינט אן

דער נארט־וועסט שאך טורניר וועלכער איז אנאנסירט געווארן אויף פאריקן מיטוואך, איז איבער ניט פאראויסגעזעענע אורזאכן אפגעלייגט געווארן און וועט זיך אנפאנגען היינט אוונט, אין די צימערן פון אידישן שאך־קלוב, 952 מיין סטריט.

דער טורניר איז אפן פאר יעדן שאך־שפילער וועלכער איז אן איינוואוינער אין נארט־וועסטערן קאנאדע. דער געווינער פון ערשטן פלאץ וועט געווינען דעם טשעמפיאנשיפ טיטול צוזאמען מיט דער "הילהאוז טראפי". די פארטיעס וועלן געשפילט ווערן יעדן מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג. שאך־שפילער וועלכע ווילן אין אים אנטייל נעמען, מוזן קומען ניט שפעטער ווי 8 אזייגער אין אוונט.

אכציק יאריקער זקן שטערבלאך פארוואונדעט פון אווטאמאביל

דזשאי טאמאס וואלי, 83 יאר אלט, פון 551 מערילענד סטריט, איז לעצטן אוונט געשטארבן אין שפיטאל מיט 3 שעה שפעטער, נאכדעם ווי ער איז אומגעווארפן געווארן פון אן אווטאמאביל געטריבן פון דענים אנטאיא, א קוואליפיצירטער שאפער.

דער אומגליק האט פאסירט אויף סארדזשענט עווע., ארום מערילענד סט., ווען דער אלטער מאן, ניט באמערקנדיק דעם אנקומענדיקן אווטאמאביל, איז אראפ פון טראטואר און האט אנגעהויבן אריבערגיין די גאס. אנטאיא האט באמערקט די געפאר און האט א קוועטש געטאן דעם טארמאז, אבער דער אווטאמאביל האט זיך אויסגעגליטשט און האט אומגעווארפן דעם אלטן, וועלכער איז געפאלן צום ברוק אין א באוואוסטלאזן צושטאנד, מיט א צעשפאלטענעם קאפ. דער שאפער האט אים אפגעפירט אין שפיטאל, וואו ער איז אין דריי שעה ארום געשטארבן.

קאלאניאלער אפיס גענויגט צו באגנאדיקן אראבער פאראורטיילט צום טויט פאר מארד אין די ראיאטן

ירושלים, פעב. 17 (איטא). — דער קאלאניאלער אפיס איז גענויגט צו רעקאמענדירן א באגנאדיקונג פון אלע וואס זיינען פאראורטיילט געווארן צום טויט פאר מארדן אין די לעצטע ראיאטן, פארבייטנדיק זייערע אורטיילן אויף פופצן יאר געפענגעניש, — ווי דער "הארץ" מעלדעט. דער באריכט איז דא אבער ניט באשטעטיקט פון קיין אפיציעלע קוואלן.

...אנגעקלאגט אין פארברענען דעם שייער פון בית־אלפא.

פון די אכט אראבער אנגעקלאגט אין אטאקירן דעם צפת'ער בית־יתומים און אונטערצינדן די געביידע, זיינען פינף פאראורטיילט געווארן צו דריי יאר טורמע יעדערער, און דריי זיינען באפרייט געווארן.

פריינט האבן אראנזשירט דא א באנקעט לכבוד די פיר אידן פון סנהדריה וואס זיינען באפרייט געווארן פון א מארד קלאגע.

—(::)—

מזל טוב

א צווילינג (צוויי טעכטער) געבארן צו מר. און מרס. הערי נעמיראווסקי. מוטער און קינד אין גוטן צושטאנד אין וויקטאריא האספיטאל.

אוניווערסיטעט פראגע ווערט היינט באטראכט

אינוואוינער פון וואנקאווער דערשאסן אויף טויט אין זיין אפיס פון אן אומבאקאנטן

וואנקאווער, ב. ק., פעב. 17. — ארטשיבאלד אלעקסאנדער דזשאנסאן, געוועזענער פאליציי שעף פון מעדיסין־האט און אן איינוואוינער פון וואנקאווער זינט 1919, איז דערשאסן געווארן אויף טויט אין זיין אפיס דא שבת נאכמיטאג. דער אנפאלער, אן אומבאקאנטע פערזאן, איז אנטלאפן, דראענדיק מיט א רעוואלווער מר. און מרס. קאקס אויפזעער פון דער געביידע, וואס האבן אים געוואלט כאפן. ער האט אויך אויסגעמידן אנדערע מענשן וואס האבן זיך געלאזט יאגן נאך אים אין גאס.

דער דערמארדעטער איז געווען פאראינטערעסירט אין פערד רייסעס, און מען גלויבט, אז דער מארד האט געהאט צו טאן מיט עפעס אן אקט פון נקמה אין פארבינדונג מיט רייס געוועטן.

מרס. דזשאנסאן איז געווען ביי א טעאטער מאטינע, ווען זי האט געקראגן די ידיעה וועגן איר מאנס טויט.

ביי דעם דערמארדעטן אין קעשענע האט מען געפונען דריי הונדערט דאלאר, וואס באזייטיקט די טעאריע פון מארד צוליב רויבעריי.

אייניע פון די קוילן וואס דער מערדער האט געשאסן אויף זיין קרבן האט דורכגעבראכן א פענסטער פון קיך אין א דערבייאיקן אפארטמענט, פליענדיק הארט ביים קאפ פון מרס. איירין מאוד, וועלכע האט זיך אזוי קוים גערעטעט מיט'ן לעבן.

—(::)—

דעלעגאציע פאדערט באזייטיקונג פון ראסן קוואליפיקאציעס אין נאטוראליזאציע פאפירן

וואשינגטאן, פעב. 17 (איטא). — א דעלעגאציע האט באזוכט סעקרעטאר דייוויס, פאדערנדיק די באזייטיקונג פון נאטוראליזאציע פאפירן געוויסע אנפראגעס וועגן דעם ראסן אפשטאם פון די אפליקאנטן...

ענגלאנד וועט ניט איבעררייסן באציאונגען מיט סאוועט רוסלאנד

...קירך, און זיי זיינען זיכער קעגן די פארפאלגונגען אויף רעליגיע אין רוסלאנד, ניט קאנענדיק זיך אריינמישן אין דעם ענין.

די "מארנינג פאסט", פארקערט, פאדלאנגט אן איבעררייס פון די באציאונגען מיט דער סאוועט רעגירונג, מאגן עס אפילו זיין א ברוך פונ'ם אפמאך. דער ליבעראלער "מאנטשעסטער גארדיען" איז אבער קעגן "געפערלאכער אריינמישונג", — וואס וועט, ווי די צייטונג מיינט, פירן צו א פארשטארקונג פון פארפאלגונגען קעגן רעליגיע, ווייל דאס וועט געבן די...

ברזיסע באוול פאבריק געפלאנעוועט פאר ווייס־רוסלאנד צו באשעפטיקן ארבעטסלאזע

לענינגראדער כאר־שול קאנפיסקירט געווארן. — רבנים ארעסטירט אין מינסק

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאסקווע, פעב. 17 (איטא). — די סאוועט רעגירונג האט באשלאסן צו בויען אין ווייס־רוסלאנד א ריזיקע באוול פאבריק, וואס זאל באשעפטיקן טויזנט מענשן.

דער באשלוס איז טיילווייז אנגענומען געווארן מיט'ן צוועק צו פארלייכטערן די לאגע פון די ארבעטסלאזע אין די אידישע שטעטלאך. זי וועט עפענען גוטע ארבעטס אויסזיכטן פאר די ניט־קוואליפיצירטע אידישע ארבעטער ווייל בלויז צען פראצענט פונ'ם פערסאנאל פון דער פאבריק וועט דארפן באשטיין פון קוואליפיצירטע ארבעטער.

מאסקווע, פעב. 17 (איטא). — דער "וואציק" האט היינט אפיציעל גוט געהייסן די פארוואנדלונג פון מאסקווער כאר־שול אין קולטור־הויז. די שול ווערט איבערגענומען שוין היינט.

איצט איז די געפאר פון קאנפיסקאציע פון מאסקווער כאר־שול געווען גרעסער. די מאסקווער קאמוניסטישע פארטיי האט אויף א פארזאמלונג לעצטן אוונט באשלאסן צו פאדערן, אז די כאר־שול זאל איבערגעגעבן ווערן צו די אטעאיסטן פאר זייער הויפט־קווארטיר.

מאסקווע, פעב. 17 (איטא).— די לעצטע ארעסטן פון די רבנים אין מינסק זיינען א רעזולטאט פון באריכטן וואס זיינען דערשינען אין דער אידישער פרעסע אין אויסלאנד, וואס לויטן, אז בערלין האט געקראגן א גרויסע צאל בריוו וואס שילדערן די אידישע לאגע אין רוסלאנד אין זייער טונקעלע פארבן, זאגנדיק, אז זי איז ערגער ווי ווען פריער, און בעטנדיק צו ארגאניזירן א מצה קאמפיין ווי לעצטן יאר.

די גע. פע. או. האט עס געהאט א שפור אז די דאזיקע בריוו זיינען געשריבן געווארן פון מינסקער רבנים, און דערפאר זיינען דא דורכגעפירט געווארן די ארעסטן.

דא ווערט אנגענומען, אז עס וואלט ניט געווען ראטזאם אנצופירן דאס יאר א מצה קאמפיין אין/ אויסלאנד, ווייל דאס וועט טאן מער שאדן ווי גוטס. דער איינציקער וועג צו פארזארגן קרובים מיט מצות, איז דורך אינדיווידועלע פאסט פעקלאך. מען מוז אבער געדיינקען, אז אזעלכע זיינען טאקסירט מיט זייער א הויכן צאל.

באריטמער פליער פליט פון זיין פרוי אין טורמע אריין

מינעאלא, נ. י. פעב. 17. — בערט אקאסטא איז א באריטמטער לופט־פליער. מיט דריי יאר צוריק האט ער באגלייט ריר־אדמיראל ריטשארד ע. בוירד אויף זיין באוואוסטער לופט־רייזע קיין פראנקרייך. דאס האט אבער ניט בארעכטיקט זיין "אוועקפליען" פון זיין פרוי און צוויי קינדער, וועלכע ער האט געווארפן און פארוואס ער איז טאקע צוגעצויגן געווארן צו פאראנטווארטלאכקייט.

אקאסטא האט זיך אין געריכט מודה געווען אז ער האט פארלאזן זיין פרוי און קינדער, און איז פאראורטיילט געווארן צו זעקס חדשים געפענגעניש.

מילא, אלצאיינס געפענגעניש. אבער פון דער געפענגעניש קאן מען ניט אוועקפליען.

—(::)—

מרס. ה. ארליקאוו געשטארבן אין טיפן עלטער

מרס. היה ארליקאוו, 78 יאר אלט, איז נאך א לייגנגערער קראנקהייט געשטארבן שבת אוונט אין איר זונס היים, פריטשארד עווע.

די פארשטארבענע האט איבערגעלאזט איר זון, לואי ארליקאוו און דריי טעכטער: מרס. מאנישאוו, מרס. פאלינסקי און מרס. ח. פערלמאן.

איר לויה איז פארגעקומען נעכטן פיר אזייגער ביינטאג...

לויה פון מיכל זיצעו מארגן

רעימער, סאסק., טיילווייז געראטעוועט פון פארניכטנדיקער שריפה

בריוו קאסטן

זשאבאטינסקי פארט אפ קיין דרום אפריקע

חיה'לע גרובער און אל. הערים אין נאך א קאנצערט היינט אוונט

דער אויסערגעוויינלאכער קבלת־פנים וואס חיה'לע גרובער און אל. הערים האבן געקראגן לעצטן אוונט אין וואקער טעאטער, האט באוויגן דעם קאמיטעט צו פארהאלטן זיי נאך אויף איין קאנצערט, וואס וועט דורכגעפירט ווערן היינט, 8.30 אוונט, אין פרץ־זאל.

א גאנץ נייע פראגראם וועט היינט דורכגעפירט ווערן, אזוי אז די וואס האבן גענאסן פון זייערע אויפפירונגען לעצטן אוונט קאנען היינט ווידער קומען, זייענדיק זיכער צו הערן עטוואס נייעס.

צוויי טויזנט מענשן האבן אנגעפילט אלע דריי שטאק פון דעם גרויסן וואקער טעאטער לעצטן אוונט, — וואס איז אן אויסערגעוויינלאך גרויסער עולם פאר וועלכן ס'איז אידישן קאנצערט אין וויניפעג. די קינסטלער זיינען ווארים אויפגענומען געווארן פון דעם גרויסן עולם. איציק נומערן האבן ארויסגערופן אמת'ע באגייסטערונג, און די קינסטלער האבן געדארפט געבן א היבשע צאל אנקארס.

פאול טאובמאן האט פעאיק אקאמפאנירט, ווי אלעמאל. דער דועט וואס ער האט געגעבן מיט טאראס גוביצקי, האבן געמאכט זייער א גוטן רושם אויפ'ן עולם.

—(::)—

פאבסט נעמט זיך פאר פרויען קליידער

וואטיקאן־סיטי, פעב. 16. — די קאטוילישע קירך האט אויפגעהויבן אן אלוועלטלאכן קאמף קעגן אומבאשיידנקייט אין פרויען קליידער. צירקולארן זיינען צעשיקט געווארן צו אלע בישאפס און אנדערע גייסטלאכע, אויפפאדערנדיק זיי און אלע קאטאליקן אויסצואיבן זייער איינפלוס אין דער ריכטונג פון באשיידנקייט פון פרויען מאדעס. פרויען נאט "אנשטענדיק" געקליידעט, ווערט אינסטרואירט, זאלן ניט דערלאזן ווערן צו געוויסע קירכלאכע פונקציעס.

פאול טאובמאן ביי קבלת פנים לכבוד שמואל דיין

דעם קאמיטעט פאר דעם פאלעסטינא ארבעטער קאמפיין איז געלונגען צו קריגן...

געוועזענער רב הכולל טויט

ווינּיפּעגער יונגע אידישע קינסטלערין דערפאלגרייך אין שיקאגא

דער העלד פון טאג

דער העלד פונ'ם טאג ביי אונז אין וויניפעג, — און אוי באיר ווילט אין קאנאדע, — איז ריכטער ל. סט. ג. סטאבס, פונ'ם ירושה געריכט.

און כאטש דער בכבוד'יקער ריכטער איז א טעטיקער מיטגליד פון דער פעלקער־ליגע געזעלשאפט, וועמעס אידעאל איז פרידן, איז ער אין דעם פאל ניט קיין פרידנס העלד, נאר א קריגס העלד:

ער טרעט אן אויף זייער וויכטיקע און בכבוד'יקע היטעראוינגן, וועלכע, לויט דער בריטישער טראדיציע, דארפן געלאזן ווערן צו רו, באזונדערס פון א ריכטער, וואס איז אליין אזא סארט היטערוינג.

און ווי א קריגס־העלד, וועט ער ארויסרופן באוואונדערונג פון איין זייט און צארן און ציין־קריצעניש פון דער צווייטער זייט.

**

די געשיכטע וואס האט דא אנגעמאכט א גרויסן טומל, איז בקיצור אזא:

אין יאר 1928 איז דא געשטארבן דער באקאנטער "גראסערי האלסיילער" אלעקסאנדער ("סענדי") מאקדאנאלד, איבערלאזנדיק א ירושה פון ארום צוויי מיליאן דאלאר.

לויט זיינער אן אלטער צוואה, אנגעשריבן אין יאר 1923, האט אנדערהאלבן מיליאן דאלאר פונ'ם פארמעגן געדארפט גיין פאר א צדקה טראסט פאנד, פאר וויניפעגער אינסטיטוציעס.

דער פארשטארבענער האט איבערגעלאזן איין לעבעדיקע טאכטער, מרס. פראלאנג, און איר מאן האבן אויפגעהויבן א קאמף קעגן דער צוואה.

די טענה איז געווען, אז די צוואה האט־אויף זיך א געוויסע פגימה, און אז דער פארשטארבענער האט שפעטער איבערגעביטן זיין מיינונג.

קיין געלט האט ניט געפעלט, — און קיין גוט באצאלטע ארוואקאטן, נאטירלאך, אויך ניט.

די פראגע איז פארגעבראכט געווארן פאר ריכטער סטאבס, וועלכער האט דעם ענין גרינדלאך אויסגעפארשט, — און, ניט געקוקט אויף די אטאקעס פון די שווערע קאנאנען פון הויך־באצאלטע ארוואקאטן איז ריכטער סטאבס געבליבן ביי דער מיינונג, אז די צוואה דארף בלייבן אין קראפט, ווייל זי איז באשטעטיקט מיט אן אנדער צוואה, אנגעשריבן אין 1927, גלייך נאך זיין פרויס טויט און 11 חדשים פאר זיין אייגענעם טויט.

ריכטער סטאבס איז געווען איבערצייגט, אז א. מאקדאנאלד האט ביז די לעצטע טעג זיינע (ביז ער איז געווען ניט ביים פולן פארשטאנד) גע'חלום'ט צו פארוואנדלען זיין פארמעגן אין דעם מאנטן טראסט פאנד, — דאס האט אויך באשטעטיקט זיין איינציקע לעבן פארבליבענע טאכטער, מרס. פראלאנג, — און ער האט גערדיינקט, אז ס'איז זיין חוב, ווי א ריכטער, דערפילן דעם ווילן פונ'ם פארשטארבענעם.

וואס איז שייך דער "פגימה" אויף דער אלטער צוואה, האט ער גערדיינקט, אז זי דארף גוט־געמאכט ווערן, אין די אינטערעסן פון יושר צום פארשטארבענעם, דורך א ספעציעלן אקט פון דער לעגיסלאטור.

דער סאמע סוף איז געווען, — וואס ס'איז לײדער אפט דער סוף פון אזעלכע פאלן: די "בלינדע" גערעכטיקייט האט פארט איבערגעוואויגן איר וואגשאל אויף דער זייט וואו עס איז געווען די וואג פון . . . גוט באצאלטע ארוואקאטן.

דער פראצעס איז ארויסגעכאפט געווארן פון ריכטער סטאבס הענט און איז אריבער אין אפעלאציאנס געריכט, וואס האט בטל געמאכט ריכטער סטאבס אורטייל, און האט דאס פארמעגן איבערגעגעבן אונטער אויפזיכט פון די פארלאגס.

**

דער גאנצער ענין איז אזוי פארפלאנטערט...

(שלוס אויף לעצטער זייט)

(שלוס אויף לעצטער זייט)

מאנטאג, דעם 17טן פעברואר, 1930.

THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישע ווארט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 — Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

ווידער פאגראמען אין רומעניע

א כוואליע פון אנטי־אידישע "עקסצעסן" האט זיך ווידער פארשפרייט איבער רומעניע. די "עקסצעסן" האבן זיך, ריכטיקער, פארוואנדלט אין פאגראמען, מיט צע'ממית'טע אידן, צעפלינדערטע אידישע געשעפטן און פארברענטע אידישע הייזער.

נאך א קורצן איבעררייס פון פארהעלטנסמעסיקער רואיקייט, אין מאסן־עקסצעסן, האבן די בוליגאנישע סטודענטן ווידער אנגעהויבן ווארפן אידישע פאסאזשירן פון די באנען, און צום סוף האט עס דערפירט צו אן ערנסטן פאגראם אין דער פיל־געפלאגטער קישינעוו, און א צווייטן פאגראם אין סוטשאווא.

ווי קארג עס זיינען ניט די ידיעות פון רומעניע, — די רומענישע רעגירונג איז קאנטיק נייגעריק צוריקצוהאלטן די שענדלאכע נייעסן פון דער אויסערלאכער וועלט. — דאך גיט דאס ביסל וואס רינט דורך פון דארטן א באגריף פון דער ערנסטקייט פון דער לאגע, און עס ווערט קלאר, אז די אידישע באפעלקערונג איז אין א פאניש צושטאנד, פארלאזנדיק זיך קאנטיק ווייניק אויף דעם שוץ פון דער רעגירונג.

די רעגירונג האט באשטראפט א צאל סטודענטן פון יאסי, וועלכע האבן אנגעפירט דארט די אנומלטדיקע ראיאטן, צווינגענדיק זיי אונטערצושרייבן א פארפליכטונג צו האלטן זיך אין ארדענונג, אדער צו פארלאזן דעם אוניווערסיטעט. עס ווערט אויך באריכטעט, אז אינ'ם פאל פון קישענעווער פאגראם לעצטע וואך "האט די זשאנדארמעריע אנגעשטריינגט אלע אירע כחות ניט צו דערלאזן צו דער פארשפרייטונג פון די ראיאטן".

ווען דאס זאל זיין אפילו אינגאנצן אמת, ציינט עס אונז נאך ווייט ניט איבער אין דעם ריכטיקן ווילן פון דער רעגירונג צו האלטן די אנטיסעמיטישע בויאנעס אין צוים. ווען זי וואלט עס אויפריכטיק געוואלט, וואלט זי שוין געפונען א מיטל צו זיכערן די לעבנס און פארמעגנס פון אירע אידישע בירגער.

די רומענישע רעגירונג ספראוועט זיך זייער גוט מיט דער קאמוניסטישער באוועגונג, וועלכע זי רעכנט פאר אן אנטי־מלוכה'שער. וואלט זי באטראכט די אנטיסעמיטישע באוועגונג פון דעם זעלבן שטאנדפונקט, וואלט איר גאר ניט געווען אזוי שווער אונטערצודריקן זי, אמווייניקסטנס אויף וויפל זי דריקט זיך אויס אין אזעלכע בפירוש אנטי־מלוכי'שע טאטן, ווי עקסצעסן און פאגראמען. די לעצטע וואלן האבן דערוויזן, אז די קוזיסטישע באוועגונג איז נישטיק אין צאל. זי איז אבער שטארק אין איר חוצפה, — ווייל זי באגעגנט זיך ניט מיט קיין ערנסטן ווידערשטאנד אין די רעגירונג דולדעט זי.

אז מען קלינגט, איז א חגא

די באריכטן וועגן דעם באיקאט אויף קאנאדער ווייץ אין גרויס בריטאניע זיינען אפגעלייקנט געווארן פון פארשיידענע קוואלן, איינשליסנדיק אן אפיציעלע אפלייקענונג פון דזש. ה. טאמאס, לארד פריווי סיל, אין דעפוטאטן הויז.

די ידיעות פארשפרייט אין קאנאדע וועגן פלאקאטן פון בעקער, מילנערס און רעסטאראנען אין לאנדאן, וואס לויט'ן "מיר געברויכן ניט קיין קאנאדער מעל", זיינען קאטעגאריש אפגעלייקנט געווארן. און די קאנאדער פרעסע האט, נאטירלאך, מיט צופרידנהייט אנגענומען די אפלייקענונג: אין קאנאדע איז מען פאראינטערעסירט, אז די גוטע האנדלס באציאונגען צווישןביידע לענדער זאל ווייטער אנהאלטן, און א באיקאט פון קאנאדער ווייץ אין ענגלאנד וואלט שטארק געשעדיקט ביידע צדדים.

מען מוז אננעמען, אז קיין פאראנטווארטלאכע קערפערשאפט האט טאקע ניט געהאט קיין שום שייכות צו דעם באיקאט וועגן וועלכן עס האט זיך גערעדט. דאך קאן מען ניט זאגן אז די דאזיקע קלאנגען האבן אינגאנצן קיין גרונט ניט געהאט, — אז מען קלינגט איז א חגא, און עפעס איז יא פארגעקומען און קומט פאר, וואס האט די קלאנגען ארויסגערופן.

א טייל פון דער ענגלישער פרעסע, וואס האט אויף דעם אומפאראנטווארטלאכסטן אופן אטאקירט דעם קאנאדער ווייץ־פול, איז אויף דעם אן עדות, וועלכן עס איז אוממעגלאך אפצולייקענען. דערצו גיבן די אפיציעלע אפלייקענער צו, אז "אפשר האבן אומפאראנטווארטלאכע פערזאנען אנגעפירט אזא סארט טעטיקייט און באנוצט זיך מיט אזעלכע פלאקאטן".

ניין, די בריטישע מילנערס, וואס זיינען פאראינטערעסירט אין ברעכען דעם קאנאדער ווייץ־פול, זיינען זיכער קלוג גענוג ניט צו פארמישן זיך אליין אין אזא ריזיקאלישער באיקאט פראפאגאנדע. זיי קאנען אויספירן, אז אימעצער אנדערש זאל עס טאן פאר זיי.

און דער אימעצער אנדערש האט עס פאר זיי געטאן. און ס'איז כאטש גוט וואס די אנפירנדיקע געזעלשאפטלאכע מיינונג פון ענגלאנד האט באצייטנס געכאפט זיך וועגן דעם שאדן וואס דאס קאן ברענגען און האט אזוי ארויפגעצוואונגען די אפלייקענונג, וואס וועט אפשר אפשטעלן די אומפאראנטווארטלאכע פראפאגאנדע.

גרינבוימס רעזיגנאציע

י. גרינבוימס רעזיגנאציע פון דער פירערשאפט פון דער אידישער סיים קאלא, ציינט אויף א נייער ריכטונג צווישן די אידישע סיים דעפוטאטן, — ריכטיקער, א צוריקקער צו דער ריכטונג פון קאמפראמיסן, וועלכע איז געווען די הערשנדיקע ריכטונג ווען דער פארשטארבענער דר. לעאן רייך איז געווען דער פירער פון דער קאלא.

י. גרינבוים האט פארלאנגט, אז די אידישע דעפוטאטן זאלן שטימען קעגן דעם רעגירונגס בודזשעט. כאטש דער איצטיקער בודזשעט האט געמאכט געוויסע הנחות פאר דער אידישער באפעלקערונג, געפינט זיי אבער גרינבוים צו זיין אזוי נישטיק, אז זיי בארעכטיקן ניט די אידישע שטיצע צום בודזשעט.

אבער בלויז דריי פון די אידישע דעפוטאטן האבן איינגעשטימט מיט גרינבוימס שטאנדפונקט. די איבעריקע האבן קאנטיק באשלאסן, אז מען דארף זיך דערווייל באנוגענען מיט דעם ווייניקן און בעסער אנהאלטן גוטע באציאונגען מיט דער רעגירונג, און פרובירן אויסדינגען פון איר ווייטערדיקע הנחות אויף א פריינטלאכן אופן.

דער זיג פון דער מעסיקער ריכטונג ציינט, אז די פאליטישע פאזיציע פון די אידן איז זייער ניט קיין גינסטיקע. גרינבוים איז געווארן דער פירער פון קאלא ווען עס האט אויסגעזען, אז די רעגירונג וועט זיך רעכענען מיט די אידישע שטימונגען און וועט מוזן גיין אויף הנחות. — און דערפאר האט מען אזעלכע געפאדערט. די אידישע דעפוטאטן זיינען איצט קאנטיק מיט דער מיינונג, אז מיט פאדערונגען קאן מען גארנישט ניט מאכן, ווייל די רעגירונג קאן אויסקומען אן זייער גוטן ווילן, — און עס האט אזוי געזיגט די "גאליציאנער פאליטיק" פון גיין אנטקעגן דער רעגירונג.

ווען גרינבוימס רעזיגנאציע זאל אפילו ניט אנגענומען ווערן, וועט אבער פארבלייבן דער פאקט, אז זיינע מעטאדן פון קאמף געפינען מער ניט קיין חן אין די אויגן פון די אידישע דעפוטאטן.

דער אידישער צייטונגס-קעניג פון אלטן עסטרייך-אונגארן

ספעציעל פאר "דאס אידישע ווארט"

פון מ. טענענבלאט

מאריץ בענעדיקט האט אלס ארויסגעבער און הויפט־רעדאקטאר פון דער "נייער פרייער פרעסע" איבערגעיאגט דעם אינטערנאציאנאלן רעקארד פון די גרעסטע וועלט־בלעטער. בארימטע שטאטסמענער האבן פיל אפגעשאצט די באדייטונג פון דער פרעסע אין אונזער מאדערנער צייט: אריינרעכענענדיק זי צווישן די גרויסמעכטע און אוועקשטעלנדיק די פרעסע אלס גרויסמאכט אין איין רייע מיט די גרעסטע שטאטן ווי ענגלאנד, אמעריקע, דייטשלאנד, פראנקרייך, איטאליע און רוסלאנד, על פי השבון זאל די פרעסע שטיין אלס גרויסמאכט אויפ'ן זיבעטן פלאץ. פאראן אבער דיפלאמאטן, וואס אנערקענען זי גלאט אלס פינפטע גרויסמאכט, דאס וואלט געהייסן, אז די מאכט און די השפעה פון דער פרעסע איז גרעסער און באדייטנדיקער איידער די פאזיציע פון צוויי גרויסע מלוכות אין דער הייטיקער טאבעלע.

דעם טיטול און כאראקטער אלס גרויסמאכט האט די פרעסע צו פארדאנקען בעיקר א צענדליק גרויסע צייטונגען וואס זיינען געקרוינט מיט'ן נאמען "וועלט־בלאט". אין יעדער מלוכה איז פאראן בלויז איינע אדער צוויי בלעטער, וואס זייער השפעה אויפ'ן אינטערנאציאנאלן פעלקער־לעבן האט דערגרייכט די מדרגה פון א וועלט־בלאט. דערביי איז ניט אזוי וויכטיק דער טיראזש אדער צירקולאציע פון דעם שייכות'דיקן בלאט, צי זי גייט אין די מיליאנען צי נאר אין הונדערט־טויזנטער אדער נאך ווייניקער. דער מאסשטאב פון א וועלט־בלאט איז מער אין זיין אינטעלעקטועלן קאליבער און אין זיין השפעה אויף די פירנדיקע און רעגירנדיקע קרייזן אין אייגענעם לאנד און אויף דער עפנטלאכער מיינונג פון דער גאנצער וועלט. אין קליינעם סך־הכל פון אזעלכע געציילטע וועלט־בלעטער האט געגלאנצט ווייט און ברייט אויך די ווינער "נייע פרייע פרעסע", אויסוואקסנדיק אלס גוואלדיקער פאליטישער און עקאנאמישער מאכט־פאקטאר פון אינטערנאציאנאלן פארנעם ערשט אונטער דער רעדאקציע פון אן אומגייהייערן פובליציסטישן און ארגאניזאטארישן טאלאנט, וועלכער האט זיך פלוצלונג באוויזן אין עסטרייך־אונגארן אונטער דעם כשר'ן אידיש־דייטשן נאמען מאריץ בענעדיקט.

די גיגאנטישע מאכט־פאזיציע פון דער "פרייער פרעסע" אין דער עסטרייך־אונגארישער מאנארכיע, איז געווען דאס ווערק פונ'ם איינציקן אידן, וועלכער האט מיט רעכט פארדינט דעם נאמען פון א בארימטער אידישער פערזענלאכקייט, אפילו ווען מ'זאל אים ניט פארגעסן זיינע געוויס ניט־קליינע חטאים לגבי דעם ציוניזם און דער אידיש־נאציאנאלער באוועגונג בכלל. אין אנדערע אידישע כלל־פראגן האט מאריץ בענעדיקט זיך באנומען אלס געטרייער, שטאלצער און מוטיקער אידישער קעמפער, די האלטונג פון דער "פרייער פרעסע" קעגן רוסישן פאגראם־רעזשים האט זיך געגעבן צו פילן אלע רוסישע רעגירונגען פון יענער צייט. אין א פערמאנענטן און היסן קאמף לטובת דעם רוסישן אידנטום האט די "פרעסע" אויסגעזוכט די באדייטנדיקסטע מענער פון אייראפע און די גרעסטע פעדערן פון דער וועלט אלס מיטקעמפער קעגן דעם רוסישן אנטיסעמיטיזם. מיט ארטיקלען, פעליעטאנען און באריכטן אויפ'ן פראמינענטסטען פלאץ פון דעם דאזיקן וועלט־בלאט איז מעכטיק געשטיצט געווארן דער גרויסער באפרייאונגס קאמף פון מזרח־אייראפייאישן אידנטום ספעציעל אין רוסלאנד און אין רומעניע. די "נייע פרייע פרעסע" האט ארגאנזשירט א שטענדיקע מאראלישע קאנאנאדע אויפ'ן אייראפייאישן געוויסן און אירע פראטעסטן און אנקלאגעס זיינען אריבער די גרעניצן פון צענטראל־אייראפע ביז אין ווייטסטן ווינקל פון דער מענשלאכער ציוויליזאציע. אלס דאס נאענטסטע וועלט־בלאט צום אנטיסעמיטישן קריגשויפלאץ אין מזרח־אייראפע האט די "פרייע פרעסע" געגעבן די פאסירוגגען א פרייען ברייטערן פלאץ ווי אנדערע וועלט־בלעטער. זי האט אויך ניט נאכגעגעבן די מעכטיקע פאליטישע השפעות פון פעטערבורג, פון צארסקאיע סעלא און פון בוקארעסט ס י נ א י א אייבער בערלין. די אלע האבן פיל מאל אומזיסט פראבירט דורך הויכע און העכסטע עסטרייכישע שטעלעס צו ווירקן אויף דער "פרעסע", זי זאל כאטש אביסל מילדערן איר קאמף קעגן אט די צוויי לענדער. קיין שום אידישער היסטאריקער, וואס וועט באהאנדלען דעם דאזיקן בלוטיקן קאפיטל אידישע געשיכטע וועט ניט קענען פארשווייגן די גרויסע מיטהילף פון דער וועלט פרעסע בכל און פון דער ווינער "נייער פרייער פרעסע" בפרט לטובת דעם געפייניקטן אידנטום פון מזרח־אייראפע.

ניט ווייניקער מוטיק און ניט ווייניקער פארדינסטפול האט זיך דאס ווינער וועלט בלאט געהאלטן קעגן אנטיסעמיטיזם אין עסטרייך־אונגארן גופא. קעגן לוגעריזם האט די "פרעסע" געפירט יארנלאנג דעם שארפסטן קאמף אין גוואלדיקע דימענסיעס און ביי די שרעקלאכע עלילת־דם פראצעסן פון טיסא־עסלאר און קעגן הילזנער האט דאס וועלט־בלאט פארדרוקט הונדערטער טויזנטער מיליאנען בויגן פאפיר קעגן די שונאי ישראל, קאמפראמיטירנדיק זיי און זייערע פינסטערע פאגראם־פלענער פאר'ן מאראלישן געוויסן פון דער גאנצער וועלט. אין די דאזיקע שלאכטן קעגן דער אנטיסעמיטישער רעאקציע אין עסטרייך־אונגארן גופא האט זיך די "פרעסע" ניט באנוגנט מיט איר אייגענער רעדאקציאנעלער מיטארבעטערשטאב, אין וועלכן עס האבן תמיד געבלישטשעט די בעסטע שריפטשטעלער פון לאנד און בארימטע קריסטלאכע פאליטיקער און שטאטסמענער פון ליבעראלן קאליר האט מאריץ בענעדיקט געזאמלט ארום זיין בלאט און געגעבן זיי דארט דאס ווארט אלס מיטקעמפער קעגן ראסנהאס און רעליגיעזער פארפאלגונג.

געוויס איז מאריץ בענעדיקט געווען א קינד פון זיין צייט. א ליבעראלער איד מיט אלע אטריבוטן און סימנים פון דעם דאזיקן דייטש־פרייהייטלאך־אידישן געמיש וועלכעס האט שפעטער אין דער ציוניסטישער און נאציאנאל־אידישער עפאכע ניט געקאנט וועקן קיין באזונדערע סימפאטיעס אפילו אין אזעלכע אידישע קרייזן וואס זיינען ניט דוקא יוניסטן אדער נאציאנאליסטן. אבער ער האט געקעמפט אלס איד, געלעבט אלס איד און געשטארבען אלס איד. ווען דער געניאלער פובליציסט און ארגאניזאטאר וואלט געווען אנטלאפן פון אידנטום אין דער ליבעראלער עפאכע פון עסטרייך־אונגארן און אפילו נאך שפעטער. וואלט ער זיכער געווען געווארן אויף פאקטיש א פירנדיקער שטאטסמאן אין דער מאנארכיע. ניט פיל פאליטיקער און אינטעלעקטועלן פון בענעדיקטס גרויסקייט האט עסטרייך פארמאגט. אבער מאריץ בענעדיקט איז געווען שטאלץ אויף זיין אידישקייט און שטאלץ אויף זיין נאמען און ער האט אליין אויך געליטן אלס איד. אין ענגלאנד אדער אין פראנקרייך וואלט אזא גוואלדיקע פאליטישע פערזענלאכקייט געווען ארויף אויף דער העכסטער סטאבליע פון דעם מלוכה־לייטער. אבער אין עסטרייך האט מען אים עפנטלאך געהאלטן ווייט פון יענע אפיציעלע קערפערשאפטן, אין וועלכע עס איז אים זיכער געקומען דאס ערשטע פלאץ. אן אלטער מאן איז ער געווארן ביז מ'האט זיך אין קייזערלאכן ווין אנטשלאסן צו אנערקענען זיינע גרויסע עפנטלאכע פארדינסטן דורך א "לעבנסלענגלאכן" זיץ אין עסטרייכישן הערן־הויז (לארדן־הויז). אלע יארן האט מאריץ בענעדיקט: אוועקגעשיינקט אין שווערער ריזן־ארבעט לטובת א גרויסער, פרייער און מעכטיקער עסטרייך־אונגארישער אימפעריע, אבער די דאזיקע אימפעריע האט אים, דעם גניאלן אידן, באלוינט מיט א שטיקל כבוד אזוי צו זאגן אין לעצטן מאמענט, ווען סיי ער, סיי די אימפעריע זיינען שוין געווען אלט און אויפ'ן שוועל פון טויט.

אבער צי האט דען מאריץ בענעדיקט מיט זיין "פרייער פרעסע" איבערהויפט, נאך גערארפט אפילו די גרעסטע אפיציעלע אויסצייכענונגג? איז דען געווען עפעס גלייך צו דער וועלט־מאכט־פאזיציע, וואס ער האט פאקטיש געהאט אין זיינע אייגענע גניאלע פעאיקייטן און אין דעם פון אים אויסגעבויטן פרעסע־טורעם, וועלכער האט באהערשט — פאליטיש און ווירטשאפטלאך ניט בלויז עסטרייך אונגארן אליין? האט דאך דער עקאנאמישער טייל פון דער "פרעסע" געהערשט און דיקטירט אויף די בערזעס פון האלב אייראפע אזוי ווייט, אז אן ארטיקל פון דער "נייער פרייער פרעסע" איז געווען גענוג ארויסצורופן קאבינעט־קריזיסן און אראפצוזעצן מיניסטארן אפילו אין די שכנות'דיקע מלוכות! אפילו אין דער אויסלענדישער פאליטיק פון ווינער באל־הויפפלאץ איז די פאליטיק פון דער "פרייער פרעסע" געווען אנטשיידנדער מער ווי איינמאל. מ'פלעגט אפט זיין אין ספק, צי אן אויסלענדיש פאליטישער לייט ארטיקל אין דעם דאזיקן בלאט שטאמט פון דעם אויסלענדישן מיניסטעריומס פעדער, אדער עס איז געווען א רעדאקציאנעלער ארטיקל אלס וואונק און געבאט צו אויסלענדישן מיניסטער, ער זאל האנדלען טאקע אזוי און ניט אנדערש. לאחר המעשה פלעגט עס תמיד אויסזען ווי דער מיניסטער האנדעלט לויט די פאליטישע און עקאנאמישע ריכטליניעס פון דער נייער פרייער פרעסע. בנוגע עסטרייך־אונגארנס אינטערנאציאנאלער פאליטיק לגבי די באלקאן־לענדער און נאך מער לגבי טערקיי. האט מען אויך אין לאנדאן און אין פאריז געוואוסט ווי שטארק מען מוז זיך רעכענען מיט'ן שטאנדפונקט פון דער "פרייער פרעסע".

פארשטייט זיך, אז פאר די אידן, אויך מחוץ עסטרייך־אונגארן, איז די "פרייע פרעסע" געווען א מין אורים ותומים. די משכילים פלעגן זי לערנען כמעט אויף אויסווייניק פונקט ווי שילעה און געטהע. ערשט ווען עס איז אויסגעוואקסן צווישן הערצל און בענעדיקט דער שארפער קאנפליקט, האט זיך ביי א גרויסן טייל אידן אפגעקילט דאס פארהעלטעניש צו דער פרעסע, וועלכער מ'האט דאן פארגעווארפן אויך אנדערע חטאים, בעיקר איר דייטש־נאציאנאל־ליבעראלע פאליטיק פון יענער צייט, וואס האט געשאדט די אידן אין די סלאווישע לענדער פון דער מאנארכיע. דאמאלסט האבן ציוניסטישע בלעטער אנגעפאנגען אן אפענעם קאמף קעגן דער פאליטיק פון דער "פרייער פרעסע" און פון איר ארויסגעבער. ערשט פאר'ן טויט האט אויך מאריץ בענעדיקט אביסל נאכגעלאזן די אנטי־ציוניסטישע קאמאנדא און אנגעהויבן צו מאכן קליינע פשרות מיט'ן נאציאנאלן אידנטום. אפשר איז עס שוין דאמאלסט געווען די השפעה פון זיין זון, דעם היינטיקן ארויסגעבער און הויפט־רעדאקטאר פון דער "פרייער פרעסע", דר. ערנסט בענעדיקט, וועלכער שטייט זייער נאענט צום ציוניזם און ער פירט אויך אצינד דאס גרויסע בלאט אין דעם גייסט.

יאנוואר, 1930 (איטא).

די לאגע פון פאליטישע פארשיקטע אין רוסלאנד

און אנדערע נייעסן פון סאוועטן פארבאנד

(לויט די ידיעות פון דער אויסלאנד דעלעגאציע פון דער ציוניסטיש סאציאליסטישער פארטיי צ. ס. און פ. ס. ס. ר.)

1. פ י נ ג ע ר   פ א ר ש י ק ט

מיר האבן זיך דערוואוסט, אז ווערא ניקאלאיעווונא פיגנער, וועלכע איז איצט אלט 77 יאר איז ארויסגעשיקט געווארן מיט אייניקע חדשים צוריק דורך דער ג. פ. או. פון מאסקווע. (ווערא פיגנער איז א בארימטע רעוואלוציאנערקע פון דער פארטיי "נאראדנאיא וואליא" אין די [illegible]

[illegible]

אין שטראם פון לעבן

שפּאנענדער ראמאן פון דעם אידישן לעבן אין אמעריקע

פון דר. ל. ב—ן

(פארטזעצונג)

— ווי אמאל? און דאס? — האט ראבינס אנגעוויזן מיט א פינגער אויף די זילבער גרויע האר ארום די שלייפן.

— דאס מאכט נאך שענער דיינע האר, עס פאסט זייער צו דיין געזיכט — האט עני געענטפערט.

— א! — האט ראבינס זיך הארציק צעלאכט — אזוי גאר? טהיינק יו, עני!...

און בעת זיי האבן גערעדט, איז רובינטשיק נאך אלץ געשטאנען אויסגעגלאצט די אויגן אויף ראבינס'ן, האט געדריקט מיט די אקסלען, געקלאפּט זיך איבער די קני און געמורמלט, ווי צו זיך אליין.

— א, א, א, יאשקע! דאס איז יאשקע! דער טרעמפּ, דער האלדרינגע, דער משוגענער סאציאליסט...

ער האט ראבינס'ן א כאפּ געטאן ביים ארעם:

— קום אהער!

— וואס אנקל?

— זאג מיר, האט דיין אנקל שכל? האסטו מיך געדארפט זידלען? האסטו מיך געדארפט רופן עקספּלאטאטאר און בלוט־זויגער?

ראבינס האט זיך צעלאכט:

— ווען?

— אמאל, דו האסט פארגעסן?...

— וואס האט איר זיך דערמאנט?

— איך האב זיך דערמאנט, ווייל דו האסט מיך גענוג געזונגט געקאסט. דו האסט מיך מיין בלוט פארזאפט... א סטרייק ביי מיר געוואלט ארויסרופן... האסט געוואלט, אז איך זאל אלצדינג אוועקגעבן די ארבעטער... גיב! גיב! גיב! גיב!...

עני האט אים אונטערבראכן:

— פאפא, וועגן וואס רעדסטו?

— איך ווייס, וואס איך רעד. ער פארשטייט וואס איך רעד. איך האב דאן צו אים גערעדט, גע"טענה'ט, אי מיט גוטן, אי מיט בייזן: — יאשקע, ווער א מענש! יאשקע, ווער אויס טרעמפּ, ווער אויס סאציאליסט! זארג פאר זיך און ניט פאר דער גאנצער וועלט, אניט גיי צום שווארץ יאר! — נו, איז ער ברוגז געווארן מיט מיר; אבער געהאלפן האט עס. מיינע רייד זיינען נישט געווען ארויסגעווארפן; געווארן א מענש...

נו, איצט וועסטו מודה זיין, אז דיין אנקל איז גערעכט געווען, — אז ער האט שכל?

— א, יעס! — האט ראבינס גוטמוטיק געענטפערט.

— נישט קיין עקספּלאטאטאר?

— א, ניין!

— נישט קיין בלוט זויגער?

— ניין, ניין, ניין! — האט ראבינס געלאכט.

— אז דו ביסט אמאל געווען משוגע?

— שור, זיכער!

— אז מיך האסטו צו פארדאנקען פאר דאס, וואס דו ביסט? איך מיין, אז א דאנק מיינע רייד, מיין, מיין... ביסטו דאס געווארן?...

ראבינס האט זיך נאך העכער צעלאכט:

— וועל, ניט אינגאנצן אייך האב איך צו פארדאנקען...

— נו, אביסעלע? עפּעס? דו ביסט דאך געווען א ווילדער, א משוגענער? מיינע רייד האבן דאך דיר קלאר געמאכט? דאס קאנסטו דאך נישט אפּלייקענען!

— א, גאט באהיט! — האט ראבינס אויסגעשריען און געטראכט: — "ער איז דאך נאך מער משוגע ווי אמאל!"

— דהאטס אלל! — אבי דו ווייסט עס! — האט רובינטשיק אים א קלאפּ געטאן איבער'ן אקסל — דיין אנקל האט דיך פאר א מענשן געמאכט. דו הערסט, עני? מיר דארף ער דאנקען!

עני וועלכע איז נערוועז געווארן פון איר פאטער'ס רייד און האט מיט אן אומגעדולדיקער מינע זיך באוועגט אויף איר שטול, האט איצט, כאפּנדיק דעם בליק פון איר פאטער, א ווינק געטאן צו אים, אז ער זאל מער ניט ריידן. ער האט פארשטאנען איר וואונק און ער האט איר געענטפערט מיט אזא באוועגונג פון דער האנט, וואס האט קלאר גערעדט: "דו זיץ דארט איין, נישט דיין טאטנס עסק!..."

און אויפגערעגטע האט זי דאן אוועקגעדרייט איר פנים פון איר פאטער.

— דו ביסט טאקע א מיליאנער? — האט רובינטשיק מיט אמאל זיך צו אים געווענדעט.

ראבינס האט גוטמוטיק א שמייכל געטאן און נישט געענטפערט.

— א מיליאנער, הא? א גרויסער? א גרויסער? שעם זיך ניט, זאג! איך ווייס דאך אז דו ביסט א גרויסער מי־מיליאנער... באוקין האט דאך מיר געזאגט, וואס פאר א מיליאנער דו ביסט...

פריער, ווען ער האט דאס מיר דורכ'ן טעלעפאן דערציילט, האב איך אים ניט געגלויבט. איך האב זיך געטראכט: "וואס א משוגענעם קאן איינפאלן!" ער איז דאך א געפערלאכער משוגענער. מען קאן דען מיט אים אויסקומען? ער איז געווען מיינער א פארטנער, בין איך קוים פון אים פטור געווארן!

ראבינס האט זיך דא דערמאנט, אז כמעט דאס אייגענע האט באוקין געזאגט וועגן זיין אנקל, און ער האט זיך הויך אויפ'ן קול צעלאכט.

— וואס לאכסטו? — האט רובינטשיק אויסגעשטעלט אויף אים א פּאר גרויסע אויגן.

— גארנישט, גארנישט, איך האב זיך אן עפּעס דערמאנט... אנטשולדיקט, וואס איך האב אייך אונטערבראכן — האט ראבינס צוגעלייגט מיט א לייכטן שפּאס אין'ם קול — רעדט, אנקל, רעדט...

דא האט שוין עני מער ניט געקאנט אויסהאלטן. זי האט זיך נערוועז א כאפּ געטאן פאר איר שטול, איז צוגעגאנגען צו איר פאטער און מיט א בעטנדיקן קול שטיל ארויסגערעדט.

— פאפא, פּליז, לאז אים א ווארט ארויסריידן!...

— די גאנצע צייט רעדסטו — האט זי אויפגערעגט געענטפערט.

— לערן מיך ניט — האט ער ארויסגערעדט צווישן די ציין — דו ווייסט דאך, אז איך האב עס פיינט.

עפּי האט זיך צעמישט א כאפּ געטאן:

— נו, גוט, גוט! אלל־רייט! אלל־רייט! שא!...

זי איז אפּגעטראטן פון אים, איז צוגעגאנגען צום פענסטער און האט זיך דארט אוועקגעשטעלט.

ראבינס האט עס באמערקט און ער האט א טראכט געטאן: "דער אייגענער רעספּאט ווי אמאל".

— פארוואס טאקע רעדסטו נישט? — האט רובינטשיק זיך דאן צו אים געווענדעט — דערצייל, וואס דו מאכסט, ווי עס גייט דיר... ווארט, ווארט, פריער הער אויס, וואס איך האב דאן געטאן... גלויב איך ניט דעם משוגענעם... דערנאך אבער רייד איך איבער מיט דיין טאנטע: אפשר, הא? ערשטנס, פון וואנען ווייסט ער וועגן יאשקען; איך האב מיט קיינעם וועגן יאשקען קיינמאל ניט גערעדט. ווידער, פון וואנען ווייסט ער, אז יאשקע איז מיין פּלימעניק, און אז מיר האבן שוין א יאר אכצן ניט געהערט פון אים? נעם איך מיין מאשין און פאר אוועק צום משוגענעם אויף ריווער־סייד דרייוו און דארט האט ער מיר אלצדינג דערציילט...

— ביסטו טאקע א מיליאנער, הא?

— איך בין רייכער ווי אמאל, אנקעל...

— אבער א מיליאנער, הא? וואס האסטו מורא, אז דו וועסט זאגן דעם אמת? איך וועל ביי דיר קיין הלואה ניט בעטן. מיר פעלט אויך ניט. א מיליאנער איז יאשקע, א מיליאנער, גוואלד! — האט ער זיך ווידער צעווארעמט — קום, מיר וועלן זיך נאך אמאל צעקושן.

און דערנאך האט ער זיך מיט נאך אמאל צעקושט, און פלוצלונג האט ער געמאכט א ב'רוגז'ע מינע געמאכט.

— איך בין אבער אויף דיר ברוגז — האט ער געזאגט.

— ברוגז? פארוואס?

— איך האב עס ביי דיר נישט פארדינט.

— וואס?

— וואס הייסט, דו שעמסט זיך מיט מיין נאמען?...

— א!

— דיין אנקל האט א שיינעם נאמען איבער גאנץ אמעריקע. רובינטשיק איז שענער ווי ראבינס. דו האסט עס נישט געדארפט טאן; דו האסט מיך באליידיקט...

ראבינס האט גוטמוטיק א שמייכל געטאן און געענטפערט:

— איך האב מיין נאמען געביטן צוליב אייך, אנקל...

— צוליב מיר?

— איך האב געוואוסט, אז איר שעמט זיך מיט מיר. האב איך מיין נאמען געביטן, כדי די וועלט זאל זיך ניט אנשטויסן, אז איך בין אייערער א נאענטער קרוב, און איר זאלט זיך ניט דארפן שטויסן, אז איך בין אייערער א נאענ־ א קער געטאן צו זיין קוזינע, וועלכע איז נאך אלץ געשטאנען לעבן פענסטער מיט'ן רוקן צו זיי — קום, וואס שטייסטו דארט? קום, דערצייל דו אויך עפּעס...

עני, מיט שפּורן פון אויפרעגונג נאך אויף איר פנים, האט זיך אומגעדרייט צו אים. דערנאך האט זי מיט אן אנגענעמענעם שמייכל זיך אנגערופן:

— וואס ווילסטו וויסן?

— ערשטנס, לאז מיך דיר גוט אפּקוקען. איך וויל זעען, וואס פון דער קליינער עני'ן איז ארויסגעוואקסן...

— א גרויסער נאר — האט זי געזאגט און האט זיך צעלאכט.

ער איז צוגעגאנגען צו איר און האט איר באטראכט פון קאפּ ביז די פיס.

— א גאנץ שיין מיידל — האט ער זיך אנגערופן מיט א גוטמוטיקן שמייכל.

זי איז נישט לאנג צוריק געקומען פון ברעדלי ביטש, וואו זי האט זיך א צוויי חדשים אינ'ם ים געבאדן, האט איר לייגנלאכער פנים אויסגעזען ברוין און גאנץ איינגעלעמט; און אירע גרויע אויגן וואס האבן איצט פארשעמט געקוקט אויף אים, האט א ליכטיק פייערל געפינקעלט; און אין אלגעמיין, א הויכע, א שלאנקע, מיט א פולער ביוסט, האט זי געמאכט אן אימפּאזאנטן איינדרוק אין העררדיר... בער העלער קלייד, וואס איז געלעגן ווי אויסגעגאסן אויף איר.

ראבינס האט געטראכט: "נישט נייער שיין, אבער נשקשה. הלוואי קריג איך איך עפּעס אזא..."

ער האט ווידער געזאגט:

— דו ביזט שיין, עני!...

זי האט די אויגן פארשעמט ארונטערגעלאזט און שטיל און אויפגערעגט א לאך געטאן.

— שיין נאך אויך! — האט זי ארויסגעמורמלט.

(פארטזעצונג קומט)

שאַרסטקע שטאָפען זיינען וויכטיג אין א רעדוצירונג דיעטע

קעללאָגג'ס אָלל-ברען ענטהאלט אידעאלע שאַרסטקע עלעמענטען

אויב איהר פאלגט אויס א דיעטע צו רעדוצירען זיך, איז עס פון צוויי פאכער וויכטיגקייט, אז איהר זאלט טעגליך קריגען א רעגולערע מאס פון שאַרסטקע עלעמענטען אין אייער סיסטעם.

די גרעסטע צאהל דיעטען צו רעדוצירען ענטהאלטען ניט די גענוגענדע מאס שאַרסטקע עלעמענטען. דער רעזולטאט איז פערשטאפּונג — דער שונא פון אייער געזונט און שיינקייט.

קעללאָגג'ס אָלל־ברען ווערט רעקאמענדירט פון פיעלע דאָקטוירים און דייעטישענס, ווייל עס ענטהאלט די נויטיגע שאַרסטקע עלעמענטען וואס וועלען שאַפען די רעגעלמעסיגקייט אין שטוהלגאנג. אָלל־ברען מאכט ניט פעט. די שאַרסטקע עלעמענטען רייניגען דעם סיסטעם פון גיפטיגע אפּפאלען און עס העלפט שאַפען גלאַרייכען געזונט און שעהנקייט.

א פּאָפּולערער אופן צו עסען קעללאָגג'ס אָלל־ברען איז געווייקט אין פרוכט זאפטען. פּראבירט דאס! עס איז א מחיה צו עסען מיט מילך אדער קריעם. שיט אריין אביסעל אין סיריעל, סאלאדס אדער זופּ. עס גיט צו א בעסערען טעם צו געקאכטע שפּייזען און האט די זעלבע ווירקונג. אייער גראָסער האט קעללאָגג'ס אָלל־ברען אין דעם רויטען און גרינעם פּעקעדזש. עס ווערט סערווירט אין רעסטאָראַנען און האָטעלען. געמאכט פון קעללאָגג אין לאָנדאָן, אנטעריאָ. קעללאָגג'ס אָלל־ברען איז אַבסאָלוט כשר אונטער דער השגחה פון הגודת הרבנים פון טאָראָנטאָ.

Kellogg's
ALL-BRAN

דאקטוירים Doctors' Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
54 107	54 107	דר. ה. ד. אייזעקס, 367 סעלקירק עוועניו אפיס שטונדן פון 3—5 און פון 7—8 DR. H. D. ISAACS
53 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאק, 834 מיין סטריט אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עוועניו אפיס שטונדן: פון 3—5 און פון 7—8 DR. J. BRENER
86 115	55 076	דר. נארמאן בוק, 414 באיד בלדג. אפיס שטונדן 2—6 און ביי אפּאינטמענט. רעז סוויט 3 עבער אפּטס. מאונטען און אייקינס DR. NORMAN BOOK
26 947	53 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עוועניו בלאק 265 פּארטעדזש עוועניו אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפּאינטמענטס DR. A. GUTTMAN
88 667	54 429	דר. ס. דזשאוואיש, סט. 1 עמפּייר בלדג., לאגאן און מיין שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אפּאינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
23 272—59 473		דר. ל. הענעל, 652½ מיין סט. (צווישן הענרי און לאגאן) אפיס שטונדן 11—12, 2—6 און ביי אפּאינטמענטס DR. L. HENNELL, L.R.C.P. (London) M.R.C.S. (England)
26 600	51 162	דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט., קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און סאלטער (איבער דער באנק). אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
52 571		דר. ה. יאפע, ב.א. ב.ס.סי. ל.מ.ס.י.סי (דר. דזש. פּ. דזשארדזש און דר. ה. יאפע) אפיס: 739 סעלקירק עוועניו. שטונדן 2—5.30 און 6.30—8 DR. J. P. GEORGE & DR. H. JAFFE
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק, פּריטשארד און מיין. אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE
53 181	53 181	דר. י. פּערלמאן, 291 בעראוס עווע., קאר. טשארלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
23 593	55 771	דר. י. בן דוד פעלדמאן, 613 באיד בלדג., שטונדן 3—6 רעז. 396 סעלקירק עווע. DR. J. BEN-DAVID FELDMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראמפּ בלאק (מיין און דאפערין עווע.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פּארטעדזש, קאר. סמיט (100 טאראנטא דזשענ. טראסט בלדג.), לעבן איטאנס שטונדן: פון 2—6 אוונט און ביי אפּאינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער רעזידענס: 414 סטעלא עווע. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאז און האלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 800 באיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאף, 2-830 סאמערסעט בלאק DR. D. M. GENOFF

דענטיסטען Dentists Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
56 056		דר. ס. טשורטשיל, סוויט 1, טריק בלאק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL

היימאן און העסטרין
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקאינטייר בלאק — 216
טעלעפאן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עווע., טעל. 53 133

שינביין, מאראזניק און ראבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg,
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאן 21 345—6

טשערניאק, קאפּשטיין און ספּיוואק
Barristers, Solicitors, Etc.
אפיס: 671 מיין סטריט
טעלעפאן: 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר
אדוואקאט און נאטארי
A. E. CANTOR
אפיס 111 באן אקארד בלק. 645 מיין סט.
טעלעפאן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאן עווע., טעל. 51 353

סטיט און ניטיקמאן
באריסטערס, סאליסיטארס און נאטאריס
STITT & NITIKMAN
213 Confederation Life Bldg.
457 MAIN STREET
אנטקעגן סיטי האל
טעלעפאן 24 586

ח. שולמאן
אדוואקאט און נאטארי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראצענט
אפיס: 592 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאו אפיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאגאן און אלעקסאנדער
טעלעפאן 88 462

ר' לוי-יצחק בערדיטשעווער

דער מליץ יושר פון אידן

דאס לעבן און ווירקן פון דעם באליבטן חסיד און פירער.—דער קאמף קעגן אים און צייט פון חרם. זיין אהבת ישראל און פאלקסטימלאכקייט. — :: :: צו זיין 120טן יארצייט :: ::

פון יוסף שפירא

(פארטזעצונג)

קומענדיק אין א פרעמדער שטאט, האט זיך דער יונגערמאן אפּגע'שמד'ט און האט זיך גענומען לערנען די קאטוילישע לערע און עס האט ניט גענומען לאנג און ער איז געווארן א גלח. ער האט זיך אלץ מער און מער פארטיפט אין זיין נייער אמונה און מיט יארן שפּעטער, ווען דער פּויפּסט איז געשטארבן, איז ער געווארן דער פּויפּסט אין רוים.

זיין שווער האט גארניט געוואוסט דערפון וואס עס איז פארגעקומען מיט זיין איידים אין די אלע יארן. די ערשטע צייט האט אים דאס הארץ געווייטאקט אויף זיין יונגער טאכטער, אבער מיט דער צייט האט ער זיך פארטאן אין זיינע געשעפטן און האט אין אלעם פארגעסן. ער איז רייכער געווארן פון טאג צו טאג, און דאס האט ארויסגערופן קנאה ביי די גויאים פון שטאט און זיי האבן געזוכט א וועג, ווי אזוי אים אפּצוראטעווען פון וועג.

איינמאל האבן זיי אפּגעקויפט א קינד ביי אן ארימען שוסטער, וועלכער האט געהאט א סך קינדער, זיי האבן דאס קינד דער'הרג'עט און עס אונטערגעווארפן אין דעם גביר'ס הויף. אויף דעם צווייטן טאג איז מען געקומען צו אים זוכן און מען האט געפונען דאס טויטע קינד. באלד האט מען ארעסטירט דעם גביר, זיין פרוי און טאכטער, ביז דער פּויבסט וועט אנטשיידן וואס מען זאל מיט זיי טאן. אלע אידן פון שטאט האבן זיך שטארק דערשראקן פאר דעם דאזיקן בלוט בלבול און האבן ניט געוואוסט ווי אזוי דעם גביר צו ראטעווען. דערוויל האבן זיי צוזאמענגענומען א גרויסע סומע געלט און זיי האבן געגעבן ערבות, אום מען זאל דעם גביר און זיין פאמיליע באפרייען ביז צו דעם טאג פון דעם משפּט.

ווען דער פּויפּסט האט זיך דערוואוסט וועגן דעם בלבול, האט ער באשלאסן ארונטערצוקומען אין שטאט און הערן, וואס די אידן רעדן צווישן זיך. ער האט זיך איבערגעטאן אין אנדערע קליידער און איז געקומען צו זיין שווער אין הויז, מיט דעם אויסרייד אז ער וויל קויפן ווייז, ווייל מען האט אים געזאגט אז ער האט דעם בעסטן ווייז אין שטאט. ווען ער האט געזעען אז דער גביר איז פארטרויערט, האט ער אים אנגעפאנגען אויספרעגן וואס עס איז מיט אים געשעען. דער גביר האט אבער ניט געוואלט רעדן מיט אים, ווייל ער האט ניט געוואלט אויסדערציילן זיינע ווייטאקן פאר א פרעמדן מענשן. ווען דער פּויפּסט האט אים אבער שטארק געבעטן האט ער אים דערציילט וועגן דעם בלוט בלבול וואס זיינע שונאים האבן אויף אים געמאכט. דער פּויפּסט, וועמען דער גביר האט ניט דערקאנט, האט אויסגעהערט די גאנצע געשיכטע און האט אים געטרייסט, אז עס וועט מיט אים ניט פארקומען קיין שלעכטס, ווייל עס איז דאך קלאר ווי די זון, אז מען האט אויף אים געמאכט א בלבול.

ווען עס איז געקומען דער טאג פון דעם משפּט, און דער פּויפּסט האט געדארפט ארויסגעבן אן אנטשיידונג, האט ער געהייסן צוגרייטן צוויי פייערן: אין פייער זאל מען מאכן אין איין עק שטאט אין דעם צווייטן אין דער צווייטער עק שטאט. ער האט דאן געהייסן ברייננגען דעם קרעפּער פון דעם געטויטעטן קינד און מען האט דא אוועקגעלייגט לעבן אייעם פון די פייערן. א גרויסער עולם האט צוגעזעען די געשיכטע און זיי האבן אלע געציטערט ווען זיי האבן דערזעען דאס טויטע קינד. דער פּויפּסט איז דאן אויפגעשטאנען פון זיין שטול און האט זיך געווענדעט צו דעם טויטן קינד מיט כשוף ווערטער (ווייל אויך די חכמה פון כשוף האט ער גוט געקאנט) און אים געהייסן דערציילן דעם גאנצן אמת. דאס קינד האט זיך אוועקגעשטעלט אויף די פיס און האט דערציילט, ווי אזוי צוויי מענשן האבן אים אפּגעקויפט ביי זיין פאטער, האבן אים דערמארדעט און אונטערגעווארפן אין דעם גביר'ס הויף. דאס טויטע קינד האט פארענדיקט די געשיכטע און איז צוריק אוועקגעפאלען. א שרעק איז אנגעפאלן אויף די שולדיקע און זיי האבן זיך מודה געווען.

דער פּויפּסט האט דאן געהייסן אריינצווארפן דעם פאטער פון קינד און די צוויי שולדיקע אין פייער און דעם גביר און זיין פאמיליע האט ער געהייסן גיין אהיים.

דאן האט דער פּויפּסט זיך גענומען לויפן איבער די גאסן פון שטאט צו דעם צווייטן פייער און האט זיך אין אים אריינגעווארפן און איז פארברענט געווארן על קידוש השם.

**

ר' לוי יצחק בארדיטשעווער פלעגט אפט דערציילן די דאזיקע געשיכטע, וועלכע ער האט געלעזן אין דעם פּנקס פון דער ווילנער קהלה. ווען ער איז דארט געווען פאר א ריין תורה און ער פלעגט פארענדיקן: "הלואי וואלט מיין חלק געווען מיט אים..."

ר' לוי יצחק'ס תלמידים און קינדער

ר' לוי יצחק האט געהאט פיל תלמידים. צווישן זיי עטלעכע וועלכע זיינען בארימט געווען אין דער חסידישער געשיכטע. די חשוב'סטע צווישן זיינע תלמידים זיינען:

ר' אהרן "מגיד" פון זשיטאמיר, דער מחבר פון דעם ספר "תולדות אהרן", אין וועלכן ער ברייננגט פיל חדושים אין דעם נאמען פון זיין רבי'ן ר' לוי יצחק. עס ווערט איבערגעגעבן, אז ר' אהרן איז פריער געווען א תלמיד פון דעם ווילנער גאון, און ווען ער האט דערהערט וועגן ר' לוי יצחק'ס היילקייט און זיין ישרבה, איז ער געקומען צו אים און מיט דער צייט איז ער געווארן איינער פון זיינע איבערגעבנסטע תלמידים.

דער צדיק ר' ישראל קאזניצער, וועלכער איז פריער געווען א תלמיד פון דעם "מגיד" איז נאכהער אויך פון די צדיקים ר' שמעלקע ניקעלשבורגער און ר' אלימלך ליזאנסקער. דער קאזניצער "מגיד" האט נאכהער פארנומען אן אנגעזעענעם ארט אין דער חסידישער וועלט און איז געווען איינער פון די וואס האבן געהאלפן צו פארשפרייטן די חסידישע תורה.

ר' יוסף נעמיראווער, דער מחבר פון דעם ספר "ויכוחא רבה", אין וועלכן ער האט געפירט א וכוח מיט איינעם פון דעם ווילנער גאון'ס תלמידים, וועגן די דרכים פון די צדיקים צו וועלכע ער האט זיך דערנענטערט, און באזונדערס פון זיין רבי'ן, דעם בארדיטשעווער רב.

צווישן ר' לוי יצחק'ס תלמידים, וועלכע זיינען לויט דעם עדות זאגן פון זיין זון ר' מאיר, געווען אין די טויזנטער, זיינען געווען, דער גאון הרב ר' אברהם דוד פון בוטשאטש, דער צדיק ר' משה סאווראנער, הרב ר' יששכר דוב, דער מחבר פון ספר "הזכירה" און דער צדיק ר' צבי חסיד פון יאמפאלא, דער מחבר פון ספר "אמרי צדיקים".

ר' לוי יצחק האט געהאט דריי זין, וועלכע זיינען אלע געווען גרויסע רבנים און צוויי טעכטער, וועלכע זיינען געווען פארהייראט צו רבנים און צדיקים.

(שלוס קומענדיקן פרייטאג)

"דאס אידישע ווארט"

דינט די אינטערעסן פון אלע אידן פון מערב קאנאדע — פון די גרויסע לייקס ביז דעם פאסיפישן אקעאן.

"דאס אידישע ווארט"

העלפט בויען און באפעסטיקן דעם יונגן אידישן ישוב פון מערב קאנאדע וועלכער איז צעשפּרייט איבער ריזיקע שטחים פון די פּריידי פּראווינצן.

"דאס אידישע ווארט"

איז דער צעמענט וואס האלט צוזאמען דעם פארצווייגטן אידישן קיבוץ, מיט זיינע אינסטיטוציעס און אנשטאלטן, העלפנדיק לייגן א ציגל צו א ציגל צו דעם נייעם גרויסן בנין פון אונזערע מערב פּראווינצן.

לייענט און פארשפּרייט

"דאס אידישע ווארט"

געדרוקט אין אייער שפּראך און אין אייערע אינטערעסן!

פּרינטינג און אדווערטייזינג

דאס זיינען אונזערע צוויי פאכן!

ווענדעט זיך צו אונז אין אלע אייערע באדערפנישן פון דרוק ארבעט און צייטונגס אנאנסן, און מיר גאראנטירן אייך

פאלקאמענע צופרידנהייט

THE ISRAELITE PRESS LIMITED

165 Selkirk Ave. Phone 52-213

אידישע העלדן

שפאנענדער ראמאן פונ'ם אידישן לעבן אין דער צייט פון דער גרויסער מלחמה

פון י. נ.

(פארטזעצונג)

— דער באיקאט, — האט דער דא־רער לעווי גערעדט מיט א ביטערער שטי־מע, — אפילו אין אין דער צייט פון דער בלוטיקער מלחמה, האבן די פאליאקן ניט פארגעסן זייער האס קעגן די אידן.

די פוילישע פויערים זיינען פיליכט ניט פארדעטער קעגן עסטרייך, אבער זיי וועלן אונז, די עסטרייכישע אפיצערן, ניט געבן קיין שטיקל ברויט, ווייל מיר זיי־נען אידן.

— און געדיינקט מיינע ווערטער, — די ביטערע פאליאקן וועלן אונז דא אריינ־שלעפן אין א צרה!

די ווערטער פון דעם דארן לעווי הא־בן געמאכט א שווערן איינדרוק אויף די חברים. זיי האבן געפילט, אז וואס ער זאגט איז אמת, און ניט ווילנדיק האבן זיי זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטן, אזוי ווי מורא האבנדיק, אז עס קומט א צרה, פאר וועלכער דער חבר האט זיי געוואר־רענט.

פלוצלונג האבן זיי דערזעען פון ווייטן סעמיאנ'ען לויפנדיק.

דער שווער אומגעלומפערטער מוזשיק סעמיאן, איז געלאפן מיט זיין גאנצן אימפעט. אפט האט ער זיך אפגעשטעלט, אום אפצוכאפן דעם אטעם, האט געקוקט הינטער זיך און איז ווייטער געלאפן, אזוי ווי אימיצער וואלט אים נאכגעיאגט.

— דארטן האט עפעס געמוזט פא־סירן, — האט ראפל נייטאן באמערקט.

— ער קומט ניט מיט קיין געוויינלאכער נאכריכט. עטוואס שרעקלאכעס האט גע־מוזט פארקומען.

— זאלן מיר אפשר אים גיין אנט־קעגן? — האט דער צווייפלער נייפעלד געפרעגט.

— מיר וועלן פריער הערן, וואס ער האט אונז צו מעלדן, — האט נייטאן גענטפערט, — איך גלויב ניט, אז דאס איז א נייער איבערפאל פון די רוסן, וואס דארף אונז שטארק באאומרואיקן, מיר האבן צייט צו ווארטן ביז ער וועט צו־קומען צו אונז.

די חברים זיינען געבליבן ווארטן מיט דער גרעסטער שפאנונג.

ווען סעמיאן איז צוגעלאפן האט מען אים קוים געקאנט דערקאנען.

דער אייביק פארשלאפענער, תמ'עווא־טער רוסישער מוזשיק האט אויסגעזעען גוואלטיק אויפגערעגט. די האר אויפ'ן קאפ זיינען אים געשטאנען ווי טשווע־קעס, די אויגן צעשראקן און זיי ארומ־געלאפן אין די לעבער ווי מייזלאך, און א פאסטקע און דער פנים איז געווען פארשוויצט און רויט.

ער האט שטארק געסאפעט.

— וואס איז געשען, סעמיאן? — האבן אלע חברים אויסגערופן מיט איין קול, — הא טעפעס פאסירט?

קויל, — האט עפעס פאסירט?

סעמיאן געזאגט.

— א מארד? וואו? רעד! — האט מען אויף אים געשטורמט פון אלע זייטן.

— ניין, ניט א מארד — א דאפל מארד! — האט סעמיאן קוים ארויסגע־רעדט און די ווערטער האבן אים גע־ווארגן אין האלז, — אט דארטן — אין גארטן — צווישן די ביימער — קומט שנעל!

א דאפעל מארד אין גארטן? — האט רפאל נייטאן אויסגערופן, — ווער? — אפשר האסטו היינט צופיל געטרונקען, סעמ־יאן?

— יעי באגו, ניט א טראפן! — האט סעמיאן זיך געשווארן און האט זיך א זעץ געטאן מיט'ן פויסט אין הארצן, — אבער איך שווער אייך, אז א דאפלטער מארד איז באגאנגען געווארן.

— ווער? — רעד?

— פאן טישקעוויטש און די נאנע!

— האט סעמיאן גערעדט און זיין העב־רעער אויפרעגונג, — גאט זאל ראטע־ווען זייערע נשמות!

און דער רוסישער מוזשיק האט זיך פרום איבערגע'צלמ'ט.

ווי קומט די נאנע צו דעם דאזיקן פאר־רעטערישן פאליאק? דער לעזער גע־דיינקט וואס די נאנע האט געזאגט צו גיטלען אין קלויסטער. מיר וועלן דער־ציילן די איינצלהייטן אין דעם נעקסטן קאפיטל.

קאפיטל 22

שוועסטער קאטערינא האט שוין יענע נאכט ניט געשלאפן.

די באגעגעניש מיט גיטלען האט איר גוואלדיק דערשיטערט. די פרומע נאנע פון דעם קלויסטער פון דער "הייליקער פרוי" האט זיך פלוצלונג דערמאנט אן איר אידישער פארגאנגענהייט. עס זיי־נען איר אויפגעשוואומען פאר די אויגן די בילדער פון אירע קינדערשע יארן, גליקלאכע יארן, ווען זי האט זיך געהא־דעוועט ביי אירע אידישע עלטערן, וועל־כע האבן איר אזוי היים געליבט, און שוועסטער קאטערינא האט איצט געפילט ווי דאס הארץ ווערט איר צעריסן אין שטיקער פון ווייטאק.

עס איז געווען דאס ערשטע מאל זייט פילע יארן וואס שוועסטער קאטערינא האט דערפילט שרעקלאכע נשמה שמער־צען.

אין דעם איינזאמען קלויסטער לעבן, וואו יעדער נאנע ווערט געלערנט צו שקלא־פעריי, און וואו אירע געפילן ווערן אפ־געטעמפט, האט שוועסטער קאטערינא שוין לאנג געהאט פארגעסן איר פאר־גאנגענהייט. זי איז שוין געוואוינט גע־ווען צו איר שיקזאל, ווי נאך הונדערטע אידישע מיידלאך אין רוסלאנד און אין גאליציע, וועלכע ווערן פארפירט אין די קלויסטערס און פארבלייבן פרומע נא־נעס.

אבער דער אידישער פנים פון דער שיינער גיטלען און איר הארץ רייסנדע געשיכטע ווי אזוי זי איז אהער פארפירט געווארן האט אין דער שוועסטער קא־טערינא אויפגעוועקט אלע אלטע ערא־נערונגען, און זי האט זיך דערמאנט אז זי אליין איז אויך געווען א אידיש מיי־דעל ביי רייכע און ליבנדע עלטערן.

און ליגנדיק איצט אויף איר הארטער בעטל אין דעם ארימען קלויסטער קא־מערל האט די אומגליקלאכע אידישע נאנע אין אירע נשמה שמערצן קרעמפ־האפט אריינגעגראבן איר שטרוי־זאק.

איר ווייטאג איז געווען אן א גרענעץ און אירע ליידן זיינען געווארן נאך שטאר־קער אלס זי האט זיך דערמאנט אן איר פארפירער, דעם שורקישן פאליאק, ווע־מען זי האט איצט צופעליק אנטדעקט.

— יא, סוויענאווסקי, דער מאן, וועל־כער האט דערמארדעט איר ערע, גע־טויטעט איר ליבע און איר אוועקגערויבט פון אירע עלטערן און פון איר פאלק, ער איז איצט פאן קאזימיר טישקעוויטש!

אין שוועסטער קאטערינא האט אויפ־געקאכט דאס בלוט פון האס און ראכע. איר האט פאן טישקעוויטש לעבעדיק באגראבן אין קלויסטער, ווערנד אליין לעבט ער אלס פרייער מאן אין דער לי־בע פון שיינע פרויען.

אלס א פרומע נאנע האט שוועסטער קאטערינא געוואוסט די געשיכטע פון די מארטירער פאר'ן גלויבן פון יעזוס קריסטוס ביז דעם ארימסטן דארף פוי־ער, וועמען דער פאבסט האט געמאכט פאר א הייליקן; אבער וואר איז נאך א גרעסערער מארטירער־ווי זי אליין? איר גלויבן איז געווען די ליבע, איר גאט איז געווען יאן סוויענאווסקי, און ער האט איר אזוי שענדלאך פארראטן און גערויבט איר פרייהייט!

און שוועסטער קאטערינא איז געווען אנטשלאסן, אז דער פארעטערישער גע־ליבטער זאל בלוטן אזוי ווי זי אליין בלוטעט.

איר איינגעפאלענער און צעקנייטשטער פנים האט אויסגעזעען נאך מאגע־רער, נאך איינגעשרומפן. ווען זי איז אויפגעשטאנען פארטאג צום געבעט.

און די קלויסטערס ווערן די נאנעס גענוועקט צום געבעט נאך האלבער נאכט.

זיי מוזן אפריכטן א מין חצות.

שוועסטער קאטערינא האט דעם דאזיקן פרימארגן געזאגט איר געבעט נאך פרו־מער ווי אלע מאל, זי האט געזונגען אי־רע תפילות העכער און הייסער ווי אנ־דערע נאנעס.

זי האט נאכדעם פלייסיק געטאן די שווערע קלויסטער ארבעט, און זי האט געזען, אז די אויפזערן, די שוועסטער טערעזא, איז מיט איר צופרידן.

נאך דעם ארימען פרישטיק האט די אויפזעערן איר אריינגערופן צו זיך אין צימער.

— איך בין זייער צופרידן מיט אייך שוועסטער קאטערינא, — האט זי געזאגט — און איך גיב אייך די ברכה פון דעם פאטער, דעם זון און דעם הייליקן גייסט. דינט ווייטער געטריי אונזער היי־ליקער קאטוילישער רעליגיע און איך וועל אייך מעלדן דעם גענעראל פון דעם ארדן.

שוועסטער קאטערינא האט געקושט דעם ברעג פון שוועסטער טערעזא'ס ברייטע ארבל.

— יעזוס זאל זיין מיט אונז אלעמען, הייליקע מוטער, — האט זי געמורמלט די געוויינלאכע באגריסונג, מיט וועלכע די נאנעס באגעגענען זייערע עלטסטע.

— איך וויל אייך איצט אנטרויען אן אנדער ארבעט, א ווירטיקע, — האט שוועסטער טערעזא ווייטער גערעדט, — אונזער קלויסטער נויטיקט זיך אין געלט, די איינקונפטע זיינען זיך אין דער לעצ־טער צייט שטארק פארקלענערט, און דורך דער מלחמה וועלן די נדבות שפע־טער אינגאנצן אויפהערן, מיר מוזן הא־בען הילף.

שוועסטער קאטערינא איז געשטאנען מיט אן אראפגעבויגענעם קאפ, אבער זי האט געשוויגן.

— דערפאר וויל איך, אז איר שוועס־טער טעקלא זאלן ארויסגיין קלייבן נדבות איך דערוואַרט ניט, אז די היינטיקע זאמלונג וועט זיין אזוי גרויס ווי די פרי־ערדיקע; אבער די קאטאליקן זיינען פריי־געביק, און איר וועט נאך אימער צוזא־מענקלייבן א היבשע סומע. טיילט זיך איין מיט שוועסטער טעקלא די געגנט, וואו יעדע פון אייך וועט גיין, און יע־זוס וועט אייך העלפן.

שוועסטער קאטערינא האט שיר ניט אויסגעשריען פון פרייד איבער דעם דא־זיקן אויפטראג.

זי וועט איצט פריי קאנען גיין וואו־הין זי וועט וועלן. די אויפזעערן אליין שיקט איר, און זי דארף ניט בעטן קיין דערלויבעניש. א, דאס איז דאך איר איינ־ציקער הייסער ווונטש, אז זי זאל קאנען פריי גיין.

און איר ערשטער גאנג וועט נאטיר־לאך זיין אויף פאן קאנוויצקי'ס מאיאנ־טיק.

זי מוז אויפזוכן פאן קאזימיר טיש־קעוויטש, זי מוז זיך איבערצייגן, אויב ער איז ווירקלאך איר פארפירער — יאן סוויענאווסקי.

— א, ווי וועט דאמאלסט איר ראכע זיין שרעקלאך!

נאך קיינמאל האט שוועסטער קאטע־רינא זיך ני טנעאיילט ארויסצופירן א באפעל פון דער אויפזעערן אזוי פינקט־לאך ווי איצטיקן מאל.

זי איז שנעל אוועק אין קאמערל, האט אלעס צוגעגרייט, און זי האט אונטער איך לאנגער און שווארצער נאנע קלייד בא־האלטן א לאנגן מעסער, וואס זי האט גענומען פון דער קיך.

צוזאמען מיט דער צווייטער נאנע האט זי פארלאזן דעם קלויסטער; אויפ'ן וועג אבער האבן זיי זיך ביידע צעשיידט. ווערנד שוועסטער טעקלא איז אוועקגע־גאנגען צום דארף, האט שוועסטער קא־טערינא זיך פארנומען אויפ'ן וועג צו פאן קאנוויצקי'ס מאיאנטיק.

זי איז געגאנגען האסטיק, מיט שנע־לע טריט, און האט גארניט געטראכט זיי אפצושטעלן אין די קליינע פויערישע הייזער אויפ'ן וועג פאר נדבות. זי האט נאר געהאט אין זינען צו נעמען ראכע פון איר פארפירער.

— און ניט פאר מיר אליין וועט זיין די ראכע, נאר אויך פאר גיטלען, — האט זי געמורמלט פאר זיך, — ווער נאך אזוי ווי איך ווייס, וויפיל די אומ־גליקלאכע פארפירטע מיידלאך אין די קלויסטערס ליידן! ווער ווייס נאך וואס פאר א מהינום עס איז דער דאזיקער פלאץ, וואו עס ווערן באגראבן פילע גע־רויבטע אידישע נשמות.

עס איז א לאנגער וועג פון דעם קלוי־סטער ביז צו פאן קאנוויצקי'ס מאיאנ־טעק, און ערשט אויף מארגן האט שוועס־טער קאטערינא דערגרייכט צו איר ציל.

די פויערים וועלכע האבן באארבעט די ערד, האבן מיט פיל רעספעקט אראפ־גענומען די היטלען פאר דער פרומער נאנע.

זי האט זיך נאכגעפרעגט אויפ'ן אויפ־זעער.

מיט פינף מינוט שפעטער איז זי גע־שטאנען פאר פאן טישקעוויטש, וועל־כער האט מיט א שמייכל פול מיט שפאט באטראכט די נאנע.

(פארטזעצונג קומט)

ווינניפעגער יונגע איד. קינסט־לערין דערפאלגרייך אין שיקאגא

(שלוס פון זייט 1)

לער, אנגענעמער און אפעלירנדיקער טאן, האט זיך קלאר און דייטלאך ארויסגע־הערט אין יעדן נאט פון דעם גאנצן אר־קעסטער.

דעם "ראמאנס" פון דעם צווייטן טייל פון דעם גרויסן און זייער שווערן קאנ־צערט, האט זי געשפילט מיט א גלענצנ־דער אינטערפרעטאציע און איר אינדיווי־דואליטעט האט זיך ארויסגעוויזן אין פאר לויף פון דעם גאנצן קאנצערט.

אין דעם דריטן טייל וואס האט זיך אנגעפאנגען מיט א "קארענזא" אין פו־לער קראפט פון דעם גאנצן ארקעסטער, האט מערי גוסין איבערראשט מיט איר טעכניק די טויזנטער מענשן וואס האבן זי געהערט שפילן.

זי האט דעם דריטן מאוומענט, גע־שפילט מיט א פערפעקטער טעכניק, און מיט א קרייזלער סטייל. דערן בויגן שפרינגט, די פינגער פליען און דער איינ־דרוק איז אויסערגעוויינלאך. זי איז א קינסטלערן!

די טויזנטער מענשן וואס האבן גע־הערט שפילן די דאזיקע יונגע קאנאדער אידישע פידל ווירטואזין, האבן אויף א גע־העריקן אופן דערפילט איר שפילן, און זיי האבן דעם ארקעסטרא האל געמאכט צו ציטערן מיט זייערע שטורמדיקע אפ־לאדיסמענטן און צוזאמען מיט זיי האבן אפגעהילכט די שטארקע אפלאדיס־מענטן פון דעם גאנצן ארקעסטער.

די יונגע פידל ווירטואזין איז ארויסגע־רופן געווארן פיר מאל און זי איז פרע־זענטירט געווארן מיט שיינע בלומען.

ט. וו.

אנאנס
מעריאן ע. עלקין
הויך קלאסיקע מילינערי
אנאנסירט צום פובליקום אז זי האט איר בערגענומען די מילינערי ביזנעס פון ענדריום מילינערי
1172 מיין סטריט
א הויך־קלאסיקער סטאק פון
הענט געמאכטע העטס
וועט פארקויפט ווערן צו פאפולערע פרייזן.
מאדעלן געמאכט צו ארדער און ספעציעלע אויפמערקזאמקייט געגעבן צו איבערמאכן און אלטערייטשאנס
1172 MAIN ST. PHONE 52 961
איר זייט העפלאכסט איינגעלאדן צו באזוכן אונזער סטאר

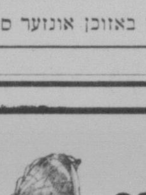

$3.95 און העכער — $3.95 און העכער
פונקט די זאך פאר באדרומס און צו העל־פען שפארן אייער באהייצונג אין מילדע טעג.
די דאזיקע קליי־נע דערפינדונג קאן גענוצט ווע־רען אויף טשערס, טשעס־טערפילדס, אויך צו טריקענען אייערע האר. פונקט די ריכ־טיקע זאך צו רייניקן אייער קאר.
$17.50
דזשענעראל עלעקט. האנט קלינער.

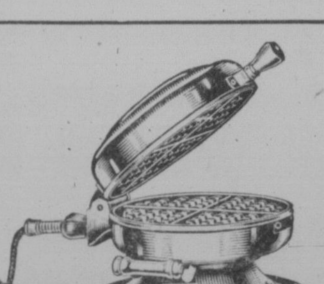
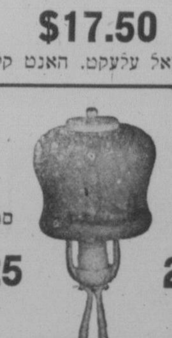

א הויך קלאסיקער ניקל פלייטעד וואפל אייראן מיט קאלירטע הענטלאך. א ריכטיקער ווערט צו
$8.95
ספעשל 2.25 — ספעשל 2.25
מיר האבן ערשט דערהאלטן אונזער נייעם שיפמענט פון ראדיא, טייבל, ברידזש און דזשוניאר לאמפן. א שיינער אויסוואל פון וואס אויסצו־קלייבן.
פון $2.25 ביז $40.00
מיר האבן אייניקע ריקאנדישאנד עלעקטריק און גאז אויוונס אין פער־פעקטן צושטאנד. אויך אייניקע נייע אויוונס מיט קאלירטע טרימינג צו פארקויפן צו מערקווירדיק נידעריקע פרייזן. א קליינער איינצאל וועט האלטן איינעם פון די דאזיקע פאר אייך ביז איר וועט זיין גרייט צו ארויסנעמען עס. זיי זיינען פולשטענדיק גאראנטירט.
לייכטע טערמינען
קוואליטעט סחורות צו נידעריקסטע פרייזן
WINNIPEG ELECTRIC COMPANY
POWER BLDG.
St. Boniface Branch St. James Branch

היינט אויף דער ראדיא

CKY 780

8.30—קאנצערט.
9.00—אימפיריאל טאבעקא דזשאיקעס־טערס—טאראנטא.
10.00—פיטשור.

CNRW 780
וויניפעג
7.00—ארגאן, סטרונען סעקסטעט, פיא־ניסט, דינער מוזיק.

CJGX 475.9
יארקטאן
7.15—פארמערס פריירי ראדיא שעה.

CJRW 499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פיטער
6.50—מוזיק.

WTMJ 620
6.00—מילוואוקי. מוזיקאל. פראגראם.

WHK 1390
7.00—קליוולאנד. פארשייד. פראגראם.

WEAF 660
7.00—ניו יארק. ע. בי. סג. די שטימע פון פיירסטאן.

WCCO 810
8.00—מינעאפאלים, סט.־פאול. אפערא—די טשאקאלאר סאלדזשער; דרימשיפ.

WEAF 660
8.30—ניו יארק. מאטארס פארטי.

WMAQ 670
9.00—שיקאגא. קאלומביא בארנס פרא־גראם.

WLW 700
9.00—סינסינאטי. האמילטאן קאנצערט.
10.00—סינסינאטי. ארקעסטער, געזאנג.

KMOX 1090
10.30—סט. לואיס. ארקעסטער.

WGN 729
10.30—שיקאגא. ארקעסטער. פארשייד.

WTMJ 670
11.00—מילוואוקי. טאנץ מוזיק.

WLW 700
11.00—סינסינאטי. ארקעסטער. כאר.

NEW PALACE THEATRE
היינט, מארגן און מיטוואך
דאגלאס פעירבענקס, דזשוניאר
פעסט לייף
א דורכאויס ריידנדיק בילד
אויך ריידנדע קאמעדיע. פאקס נייעס

אנב־אורחא

(שלוס פון זייט 1)

אנס געריכט באשולדיקט אין "אומאנ־שטענדיקער אייגעניש", — און וועלן אריינכאפן ארויסצוגעבן אן אורטייל, איידער ער' ריכטער סטאבס, וועט ארויס־געבן זיין אורטייל . . .

נאטירלאך האט ריכטער סטאבס אוועק געשטעלט אזוי אין קאן זיין ריכטער שטעלע און זיין קאריערע.

און דאס איז זיכער א העלדישקייט. ער וואלט פערזענלאך בעסער אויסגע־מאכט, ווען ער שלינגט אראפ עוולות . . .

אין פעלעס טעאטער

היינט ווערט געוויזן אין פעלעס טעא־טער "פעסט לייף", א דורכאויס ריידנדיק בילד מי טדאגלאס פעירבענק (דזשוניאר) איז דער הויפט ראל.

דאס דאזיקע בילד איז זייער רייך אין אינהאלט, שפאנענד, אינטערעסאנט און אמוזירנד, וואס האלט געשפאנט און פאר־אינטערעסירט די צושויער. זעט דאס דא־זיקע בילד. עס ווערט אויך געוויזן א שיי־נע ריידנדיקע קאמעדיע וואס איז זייער אמוזירנד ווי אויך פאבלען, פאקס נייעס.

אויב איר פארלאנגט אינשורענס, און באנדס פאר אירגענד וועלכן צוועק.
אויב איר ווילט קויפן אדער פארקויפן א פראפערטי.
אויב איר דארפט קויפן אדער פארקוי־פען א ביזנעס אין שטאט אדער אין קאנטרי.
אויב איר נויטיקט זיך אין געלט אלס מארטגעדזש אין א פראפערטי, אדער אווטאמאביל, אדער דיס־קאנטירן אגרימענטס.
אויב איר זוכט צו דינגען א הויז, א סוויט אדער א סטאר —
ווענדעט זיך צו אייער אלט באקאנטער פירמע, חאו איר זייט זיכער צו קריגן די ראיעלסטע און שנעלסטע באדינונג.
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

אדווערטייזט אין "דאס אידישע ווארט" — עס וועט זיך אייך באצאלן

Melchers
Gold Cross
Canadian Gin
די באמע געשמאקסטע פון ליקערס
מאנופעקטשורט אין קאנאדע אונטערן קאנט־ראל פון פעדעראלער רעגירונג, דיסטיליזירט פיר מאל און געעלטערט אין באנד פאר יארן.
צוויי פרייזע:
26 אונצעס
40 אונצעס
Distillery: Berthierville, Que. — Distillers since 1898 — Head Office: Montreal
MELCHERS Distilleries Limited

קלאסיפייד סעקשען — Classified Section

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג ·

איין מאל, 5 ס. פער "אגייט ליין"	פאר 3 מאנאטן, $2.15 "
פאר א וואך, 20 ס. "	פאר 6 מאנאטן, $4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס. "	פאר 1 יאר, $7.50 "

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

זייער ביליק צום פארקויפן — סילווער פלייטעד קייק טריים און פיי רעקס און ליידיס הענד בעגס. סייל בלויז אויף צוויי וואכן. 127 מעקענזי סטריט, קארנער סעלקירק.

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר מיט א קליינעם סטייפל סטאק. $2,500 קעש, באלאנס אויף מאנאטלאכע טערמינען. נאך מער איינצעלהייטן זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 7286.

צו פארקויפן א גראסערי און בוטשער ביזנעס. טוט $2,300 ביזנעס א מאנאט. פיקסטשורס $1,850, סטאק צו האלסייל פרייז. רענט $50 א מאנאט מיט 5 ליווינג רומס. יוזליק צו בייטן אוי פא הויז, נארט ענד פארגעצויגן. זיך ווענדן צו

W. J. SCHADEK LTD.
311 McIntyre Bldg. Ph. 22 782
אפן אוונטן ביז 8 אזייגער

9 רום קאטעדזש, פולי מאדערן, גרויסע סאן רום, הארדוואוד פלארס, האט־וואטער הימינג, גאראדזש, שיינער לאט, איסט פון מיין סט. א בארגען פאר בלויז $4,500.

5 רום פולי מאדערן קאטעדזש, אלפרעד עוועו., גרויסער לאט, גאראדזש, ניי דע־קארירט, פרייז $3,000.

9 רום בריק הויז, פולי מאדערן, אויס־געצייכנטער צושטאנד, האט־וואטער הי־טינג, צענטראלע לאקיישאן, פרייז $4,500

אויב איר ווילט א הויז, זעט
ה. פערלמאן, י. יאו, נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

געשעפט – געלעגנהייטן — Business Opportunities

פארלאנגט א פארטנער אין די פערציקער יארן מיט $5,000 קעש פאר א גוט גייענ־דיקן האלסייל געשעפט. גאראנטירט צו מאכן א שיין לעבן און שפארן געלט. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 7222

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פארטערדזש עוו. איבער לייסעאום טעאטער
נייסטע בעסטע פאקס טראט און וואלץ סטעפס קלאסן און סטריקטלי פריוואטע לעסאנס.
פולער קורס פון לעסאנס $5.00

אנדערוואוד
טראגבארער—טייפרייטער
4 בענק סטאנדארד קיבארד
געשיקט אויף אפרואוואל
זייער לייכטע טערמס
UNITED TYPEWRITER CO. LTD.
Canada Bldg. Donald St.

סעקאנד הענד סייפס און וואולט טירן, האלב פרייז. סייפס געעפנט און פארריכט. קאמבינעישאנס געענדערט (אלע סארטן סייפס).
CANADIAN DIEBOLD SAFE CO.
183 Notre Dame E., Winnipeg, Man.

איבערגעבויטע טייפרייטערס
גאראנטירט. שרייבט פאר אילוסטרירטן פרייז ליסט.
פרייער אינסטרוקציע בוך ווען טייפריי־טינג געגעבן מיט יעדן איינקויף. קלינינג און ריפערינג פינקטלאך געמאכט.
ספעשל רענט רייטס פאר סטודענטן
MODERN OFFICE APPLIANCES LTD.
249 Notre Dame Ave. Phone 24 783

געלט!
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק. ריזאנייבל רייטס. פינקטלאכע באדינונג. שטריינג פארטרויאלאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

אייער אלטע מעבל געמאכט ניי
און טאקע ביי אייך אין דער היים
בעסטע ארבעט פאר ביליקסטע פרייזן.
רופט מיך אפ
23 629

ווען אין סאסקאטון
שטייט אין
WINDSOR HOTEL
1st Ave. and 20th St. E.
הייסע און קאלטע וואסער
יוראפייאישער פלאן. באקוועמע רייטס
דוד עלים, אייגנטימער

ארבעטער פארלאנגט — HELP WANTED

פארלאנגט א קלערק, 20—25 יאר אלט. מוז האבן עטוואס דערפארונג אין קאנטרי דזשענעראל סטאר ווי אויך קאנען גוט רד־סיש און עטוואס ענגליש. זיך ווענדן צו
MRS. E. S. KORBIN
Canora, Sask.

דער מושב זקנים פארלאנגט א מיידל מיט דערפארונג אין נוירסינג. זיך ווענדן צום סופעראינטענדענט ב. סארנער, אין מושב זקנים.

פארלאנגט א דעליווערי באי מיט א בייסיקל פאר א גראסערי סטאר. זיך ווענדן אין 1446 מיין סטריט.

:: צו פארדענטן :: FOR RENT

צו סובלעטן א דריי רום סוויט, מיט סטים באהייצט און שטענדיקע הייסע וואסער. זייער ביליק. זיך ווענדן סוויט 7 נארטערן בלאק, 92 מעקגרעגאר סטריט.

צו פארדענטן א 5 רום סעמי מאדערן הויז נאענט צו א סקול. מען קאן אריינמופן דעם 15טן פעברואר. זיך ווענדן צו
MISS PATTERSON
465 Flora Avenue Winnipeg

א ווינשענסווערטע סטאר

בראדוויי ארום באלמארל—פאסנד פאר גראסעריי, מילינערי, בעקער אדער ביוטי פארלאר. באלדיקער באזיץ. ריזאנייבל רענט.
SIMPSON & MITCHELL
26 365 701 Union Trust Bldg.

רעדוואוד אפארטמענטס
ניט געפורנישטער סוויט

צוליב ניט פאראויסגעזעענע סבות קאן מען איצט רענטן א צוציענדיקן סוויט אין דעם פאפולערן אפארטמענט בלאק. טעלעפאנירט 26 365 אדער זעט דעם קערטייקער, סוויט 10.

:: שטעלע פארלאנגט :: SITUATION WANTED

עקספיריענסד קלערק פארלאנגט א שטע־לע. גוטער סטאק קיפער און סיילסמאן. לאנגע דערפארונג. בעסטע רעפערענסעס. זיך ווענדן צו ד. א. וו. באקס 7005.

אין קווינס טעאטער

מיטוואך אוונט פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע "די שטראף פון גאט", מעלאדראמע אין דריי אקטן פון ז. ליבין. די דאזיקע פארשטעלונג ווערט געשפילט אלס בענעפיט פאר'ן מוטער פאראיין צו גונסטן דער תלמוד תורה.

פרייטאג און שבת אוונט וועט אויפגע־פירט ווערן צום ערשטן מאל אין וויניפעג "רחל'ע", א גרויסע פראדאקשאן מיט אכ־צען נומערן געזאנג, גרויסער כאר און א דאבל ארקעסטער.

"רחל'ע" איז א זעלטן שיינע אפערעטע אין צוויי אקטן און א פראלאג, אין וועל־כער לואיס קרעמער, פלארענס וויים און משה אוישער שפילן די הויפט ראלן, מיטן אנטייל פון דעם גאנצן אנסאמבל. די קווינס טעאטער פאטראניזירער וועלן זיך העכסט אמוזירן ביי דער דאזיקער אפע־רעטע.

ראזע קאלינסקי ע"ה

איך דריק אויס מיין טיפסטן טרויער און מיטגעפיל צו דער פאמיליע קאלינסקי און ברענד אויף דעם פריצייטיקן טויט פון זייער טייערער טאכטער, שוועס־טער און שוועגערן, ראזע קאלינ־סקי ע"ה. זייט געטרייסט און איר זאלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.

מאניע ארקא

מאקאריווער רבי׳צן ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטן מיטגעפיל צום רבין און צו זיין גאנצער משפחה אין זייער גרויסן פארלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. אברהם מאטאיק
740 סעלקירק עוועניו

מאקאריווער רבי׳צן ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטן מיטגעפיל צום רבין און זיינע קינדער אין זייער גרויסן פארלוסט, וואס איז אויך אונ־זער פארלוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

פרויען פון
פאוואלאמשער רעליף

גיטל היינקעלעס ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטן מיטגעפיל צו מר. ל. היינ־קעלעס און זיין פאמיליע אין זיי־ער גרויסן פארלוסט. מיר פילן מיט אייער גרויסן צער וואס האט אייך געטראפן דורך דעם טויט וואס האט אזוי פריצייטיק אוועקגערויבט פון אייך אייער ליבסטע און טייערסטע. מיר ווינשן אייך אלעמען געטרייסט צו ווערן און איר זאלט שוין מער קיינמאל פון קיין צער ניט וויסן.

אידישע געמיינדע פון
דאפין, מאניטאבא